

Українські Вісті

ТИЖНЕВИК ПОЛІТИКИ, ЕКОНОМІКИ, КУЛЬТУРИ І ГРОМАДСЬКОГО ЖИТТЯ

Рік XVII. ч. 52/1478/

Herausgeber: Verlagsgesellschaft „Ukrainski Wisti“ Verlagsort: Neu-Ulm/Donau
 Druck: Verlagsgesellschaft „Ukrainski Wisti“, Neu-Ulm/Do., Schließfach 32 — Tel. 77529

Неділя 24. грудня 1961 р.

В краплі води

На перший погляд, це нібито сталася зовсім маленька подія, але вона з нашого погляду надзвичайно важлива тією реакцією, яку вона викликала. Для певних інституцій, що так голосно і з таким апломбом афішують як «визвольні», як опікуни над поневоєними народами, обіцяючи їм «визволення», ця подія виконує роллю лямбусового паперу, показуючи повчальну реакцію.

Маємо на увазі ось що подію: уряд Індії й її прем'єр НЕРУ, розуміючи, очевидно, розв'язання проблеми ліквідації колоніалізму, як процес активний, який треба всемірно посилювати активним втручанням прогресивних сил демократії, збройним втручанням звільнив португальську колонію Гоа з колоніальної залежності, оскільки Гоа населена переважно індусами й уряд Індії в їхній свободі безпосередньо заінтересований.

Ми не будемо тут розповсюджувати на тему, чи вірно постулює Неру стосовно до ним самим проklamованих «мирних методів» розв'язання всіх міжнародних проблем. Дехто з надзвичайною гостротою нападає на Неру саме через це, мовляв, Неру сам зламав свій принцип та заплямив своє реніме поборника миру й справедливості, здавши до «прямої агресії», застосувавши збройну силу. І хоч ця «збройна сила» застосована в інтересах свободи, а не в інтересах поневолення, та це лишається збоку. І от саме тому нас цікавить не сам факт, що стався з Гоа, а реакція світу на нього.

Голоси світової opinii з цього приводу поділилися: opinia безсторонніх народів, або тих, яким самим залежить на свободі, які або є ще колоніально залежні, або ще тільки вчора звільнилися з-під гніту того чи того імперіалізму, схвалюють вчинок Індії супроти португальського імперіалізму, не осуджують Індії за те, що вона не обмежилася пустими декламаціями та пусканням мильних баньок про «ліквідацію колоніалізму», а зробила конкретний вчинок в тому пляні, не побоюючись галасу, який мусів неминуче виникнути. Натомість opinia країн з інтересами відмінними підняла шум з того приводу, всляк осуджуючи Неру й його уряд.

Особливо негативно поставилися до цього факту ті чинники «світової політики», яким з тих чи тих міркувань так залежить на збереженні Московської імперії й московського колоніалізму; надто ж чинники прямо проросійські. Цікавою є логіка тих осудів. Воістину, модерна «права» й «демократія» є гума в сприятних руках, яку можна тягти куди хочеш. Головною бо є не «права», а бажання й спритність рук.

Посуджувачі вчинку Індії (ліквідації колоніальної залежності Гоа збройним втручанням) кажуть, що це не є шлях до ліквідації колоніалізму взагалі, а... «насилство», «агресія», «узурпація» і т. д. При цьому проводиться паралель між... Чим би ви думали, читачу? Між вчинком Москви в Угорщині в 1956 році та Індії в Гоа! То нічого, що воно не тримається купи, але ж — і то й це, мовляв, «збройне втручання».

Повідомлення

Доводимо до відома наших читачів, що наступний номер «УВ» вийде подвійним числом, тобто 1-2(1479-1480) з датою Новий 1962 Рік і Різдво Христове. Потім вийдуть «УВ» ч. 3(1481) за 14. 1. 1962 року. Ред. «УВ»

Логіка дивна, але чого не зробиш в інтересах ближчих!

Посуджуючи Індію, лицарі з-під стягу «визволення поневоєних» пропонують... «плебісцити» і визволення колоній «мирним шляхом».

Як це розуміти «мирним шляхом»? А без зовнішнього втручання! Шляхом милостивого й шляхетного вчинку вовка, який мав би добровільно випустити ягня з пащеки, тільки так. Бо який ще може бути «мирний шлях» в питанні ліквідації насилства, диктатури, геноциду, терору, невід'ємних супутників колоніалізму-імперіалізму! Надто ж коли брати під увагу колоніалізм московський.

Ми вже колись наводили зразки ставлення певної інституції й її пропаганди до справи визволення колоніальних на-

родів Африки, зокрема Конго, де проповідувалося теорію, що «ті народи не доросли до свободи й їм потрібна опіка теж «старшого брата», переносючи досить прозоро аналогію на терен московської імперії, доля якої важиться зараз на терезах історії. Це саме повторюється знову й знову, і тепер ось.

В наведеному факті активного способу ліквідації колоніалізму та реакції на нього, як в краплі води, відбилася сучасна найекзотичніша проблема світу, проблема ліквідації колоніалізму, і дійсне ставлення до неї сил добрих, сил «неутральних» і сил злих. Відбилася ставлення до неї речників ріжних політичних концепцій і оголилася спекуляція не цій проблемі тих, хто ніякої свободи поневоєним не хоче й прагне здати цю проблему до архіву, на милість поневоловачів, топак на «мирний спосіб», на якісь невідомі «плебісцити» без жадного активного втручання ззовні.

Економічна хроніка з світу

Конференція харчової і сільсько-господарської організації ООН прийняла пропозицію США створити, з метою допомоги слабкорозвиненим країнам, міжнародний продовольчий банк. Головне завдання міжнародного продовольчого банку полягатиме у виправленні існуючого в світовому господарстві становища, за якого в одних країнах, наслідком перепродукції, є лишки аграрної продукції, тоді як в інших країнах існує поважна харчова криза. Згідно зі схваленим проектом, головний капітал банку становитиме 100 млн. доларів. Приблизно 1/3 його мають внести в твердій валюті, а 2/3 — в сільсько-господарських продуктах. США вже висловили згоду внести до головного капіталу

міжнародного продовольчого банку 40 млн. дол., Канада — 5 млн., а Данія — 2 млн. дол. Практична діяльність банку має розвиватися за 3-річним пляном. СССР не належить до членів харчової і сільсько-господарської організації ООН.

Мольща виконала річний плян експорту харчових продуктів уже на 15. листопада. Всього вивезено харчів на 250 млн. доларів. Близько 2/3 експорту — це м'ясо і м'ясні продукти. За прилизнам підрахунком, вивіз харчів із Польщі цього року на 1/3 перевищить експорт 1960 року. Більша частина експорту йде до капіталістичних країн і це сприяє припливові потрібної для економіки країни чужинської валюти. Вивіз харчів складає тепер 21% загальної суми польського експорту. Головна причина піднесення польського сільського господарства полягає в тому, що тепер близько 90% орної землі в Польщі належить до одноосібних господарств. (МХП)

Подяка

З ч. 48(1474) за 26. листопада 1961 р. «УВ» я довідався про те, що пані Марія Коваль з Каліфорнії надіслала для мене 5 доларів «приватного гонорару». Мені на моєму віку доводилося одержувати і в сто, і в двісті раз вищі літературні гонорари — від редакцій, видавництв, театрів тощо, проте в жадному випадку я не відчував такого морального задоволення, як цього разу. Велика дяка Вам, пані Коваль, від мене! Бажаю Вам довгого віку, журавлиного крику та повну хату родинного щастя! А одержані від Вас 5 доларів я, своєю чергою, передаю на Пресовий Фонд «Українських вістей».

МАРТИН ЗАДЕКА

— 0 —

Вельмишановний Пане Редакторе!

Лист до редакції «УВ» під назвою «Приватний гонорар» в «УВ» ч. 48(1474) з 26. листопада 1961 зробив мені превелику та дуже приємну несподіванку.

Щиро та сердечно дякую пані Марії Коваль за її «приватний гонорар» у сумі 5,00 доларів, а найбільше за те, що я попав у число її вибранців. А за те, що я своїми скромними й, на жаль, дуже рідкими статтями на рослинні теми викликаю аж навіть насолоду у читачів, то за такі слова признання бракує мені слів подяки.

Сподіваюся, що пані Марія Коваль погодиться зі мною, коли я гонорар від неї передам на Пресовий фонд «УВ», які так радо завжди виходять мені на зустріч і не жалують своїх сторінок для моїх статей, а слова признання збережу в своїй пам'яті назавжди, бо вони є найкращим гонораром, мабуть, кожному авторові.

З глибокою пошаною та вдячністю
Г. ГОРДІЄНКО

Короткі вісті

Уряд Куби опублікував декрет, що дозволяє міністерству внутрішніх справ конфіскувати майно всіх кубинських громадян, які емігрують закордон.

Керівництво американської компартії відмовилося зареєструватися як агента советського уряду і вирішило піти в підпілля, щоб уникнути можливого судового переслідування. Департамент юстиції давав час керівництву американських комуністів для реєстрації. Цей захід викликаний рішенням американського Верховного суду, який вважає, що керівництво компартії не є американською організацією, а лише виконує директиви чужинського уряду, тобто уряду СССР. Кожна чужинська організація підлягає в США реєстрації.

На підставі аналізу даних останнього советського перепису, в Советському Союзі найбільший відсоток вдів, як наслідок революції, сталінського терору й останньої війни. До 32-річного року життя віку в СССР існує нормальне співвідношення між числом чоловіків і жінок. Вище цього віку співвідношення різко змінюється на користь жінок, число яких перевищує число чоловіків на 20 мільйонів. Переважна більшість цих жінок — вдови (ДІВ)

Керівництво італійської компартії офіційно заявило, що в комуністичному світі існують суперечки, які в короткій час перебороти не можна. Пайстте сказав, що погляди італійських комуністів наближаються до поглядів польського партійного керівництва, яке виступає за більшу автономію окремих компартій. З керівництвом французької компартії в цьому питанні італійці мають більше суперечностей, які вилилися в полеміку з Морісом Торезом. (ІСКВ)

За 10 місяців ц. р. Італію відвідало 18 млн. чужинських туристів. Це на один мільйон більше, ніж з січня по листопад минулого року. Треба врахувати, що торік приплив чужинців до Італії був викликаний Олімпійськими гридами, які відбувалися в Римі. (РСД)

Економічна хроніка з УССР

На першому гідроагрегаті Дніпродзержинської ГЕС закінчено монтаж робочої камери турбіни. Закінчується складання камери турбіни другого агрегату. В основному закінчено бетонові роботи на будівництві судноплавного шлюзу, монтажні нижніх його двостулкових воріт.

У цехах Ждановського (Маріуполь) заводу важкого машинобудування йде підготовка до серійного випуску цементовозів, спроектованих конструкторами підприємства. Випробування дослідних зразків, що вміщують по 60 тонн цементу, підтвердили розрахунки інженерів: завантажування і розвантажування цистерни під тиском повітря триває менше години. На цьому процесі цілком усувається ручна праця. Модернізовано також молоковози місткістю 25 кубометрів.

Конструктори Харківського заводу завершили розроблення технічного проекту найпотужнішої гідротурбіни для Нурекської ГЕС, яка споруджується на гірській річці Вахш у Таджикистані. Потужність радіально-осової турбіни — 310 тисяч кіловат. Вона розрахована на небувалі в світовій практиці напори води, що дорівнюють 275 метрам, і буде винятково швидкохідною — 214,3 оберта на хвилину. Всього на Нурекській ГЕС намічено встановити 9 таких гідроагрегатів, здатних дати за рік до 12 млрд. кіловат-годин електроенергії.

Дніпропетрівський завод сільсько-господарського машинобудування випустив перший буркозбиральний комбайн «СКН-2М». Нова машина обладнана гідравлічною системою, з допомогою якої тракторист легко керує агрегатом. Комбайн працює на підвищених швидкостях трактора і за світловий день збирає врожай із трьох гектарів. Дніпропетрівський машинобудівний завод модернізували також комбайн «СКЕМ-3Р», призначений для потокового збирання цукрових буряків. Він виконує три радки коренеплодів, обрізує на них гичку, очищає від землі, роздільно складає гичку в спеціальний бункер, а буряки може вантажити в автомашину. Продуктивність машини — до 5 гектарів на день.

На Новомосковському металургійному заводі вступив у пусковий період перший у країні цех по виробництву електрозварних труб діаметром 1020 міліметрів для наддалеких магістральних газопроводів. У світлому просторі промислового будинку більш як на чверть кілометра простягнулися технологічні лінії, що налічують понад 400 агрегатів. Багато встановлених тут складних машин і унікальних електрозварувальних установок створили вчені Інституту електрозварювання і конструктори проектно-технологічного інституту Дніпропетрівського. Споруджується на заводі ще один цех, в якому намічено організувати виробництво електрозварних труб діаметром від 159 до 529 міліметрів.

Олександр МЕЛЬНИЧЕНКО

Про чечевичну юшку й совість

Всі чистокровні прихильники «єдиної веделімої Рассеї», як ті, що мріють про відновлення її в дореволюційних межах, так і ті, що їхня «родина» тягнеться «лише від Сахаліну до Берліну», в ці дні лютують. А злостяться тому, що, наприклад, у США президент держави, губернатори, голови міст, члени Конгресу й Сенату США сердечно вітають українську спільноту з днем проголошення Української Народньої Республіки. Крім того, сенатори й конгресмени в день 22. січня починають свою працю молитвою за свободу України й її народу. Уряд США вислав в ОН лист-звернення в обороні поневолених Московією народів. Прем'єр Канади став на захист гноблених Росією націй.

А справа імперіалістичної Росії та її опікунів в сучасний момент перебуває вже на слабших позиціях світової політики. Про це говорить пресовий орган російських емігрантів-чорносотенців «Новое Русское Слово», на сторінках якого провадиться завзята боротьба за збереження імперіалістичної Росії в її сучасному стані. Чорносотенці доводять, що існування великої Росії наявне не за рахунок поневолення інших народів, а як «доброї волі» цих народів жити «в одній нерозривній родині».

В «Новом Русском Слове» з 18. жовтня 1961 р. одного з російських «майстрів пера» Петр Алексеевський поміщено статтю «Независимость или федерация», в якій автор з великою злобою й ненавистю нападає на Євгена Пастернака — українського автора статті «До проблеми сучасної української політики» в журналі «Тризуб». Я не буду намагатися в нашій статті виходити в полеміку правоти авторів, так як Петр Алексеевський у своїй статті мало уділив уваги на суть справи. В росіян не спадає, як видно, воявнична непримиренність супроти будь-яких форм національно-визвольних рухів у середині Російської імперії. Досвід Туркестану, Кавказу, України, Прибалтики та неросійських народів Середньої Волги показує, що навіть самі терміни «національно-визвольний» викликають найгострішу реакцію керівної олігархії Російської імперії і випалюється залізом. Справа йде відносно світового панування, і це становить першу рису таки російського імперіалізму, який сьогодні охрестили «советським».

Російський імперіалізм — це розвиток мілітаризму, агресії, що базується на внутрішній деспотії тоталітарного абсолютизму і має за мету створення світової імперії під егідою Кремлю. В області територіального експансіонізму вік «советського» імперіалізму обраховується століттями і характеризується такою таблицею зросту площі імператорської Росії коштом сусідніх країн:

XIII ст.	450 000 кв. км.
XIV —»—	560 000 —»—
XVI —»—	8 720 000 —»—
XVII —»—	14 392 000 —»—
XVIII —»—	17 080 000 —»—
XIX —»—	22 000 000 —»—
XX —»— (до 1950 р.)	23 000 000 —»—

За цей період російсько-імперське панування було запроваджене над 200 народами з населенням 123 000 000, а найновіші явища в Східній Фінляндії, Естонії, Латвії, Литві, Східній Пруссії, західній Україні й Білорусі, Буковині, Есарабії, східній Чехо-Словаччині, Тара-Туви, Зовнішній Монголії, на Курорльських островах, Південному Сахаліні і в країнах «народної демократії» показують, що цю тенденцію треба вважати за органічну властивість і установлені закон російсько-советського імперіалізму.

Слідуючим абсурдним твердженням «майстра пера» є те, що, ніби, «українці ніколи не считали себе окремою нацією». Своє твердження Алексеевський базує на Переяславській угоді, на першій й другій світових війнах, а також і на післявоєнному періоді.

Кожному відомо, що ніколи ніякого «присоединенія» «Малороссії» до Росії не було. В 1654 р. була підписана в Переяславі угода між Україною і Московщиною, яка однаково зобов'язувала обидві сторони, рівних в правах і національно-політичних діях: на випадок агресії з боку третього вони разом мали б збройно захищати свої державні суверенності й національні інтереси.

Але передчасна смерть Богдана Хмельницького і відсутність на той час на Україні гідного Богдана наступника та віроломність Московщини призвели до того, що Москва наріклася «опікункою» України і насильно вдерлася в серце України. Московщина зламала Переяславську угоду і силою, розбоям увійшла на Україну по тисячах трупів і по коліна в українській крові. Все, що було домовлене й підписане в Переяславі — не збулося. Ось окремі пункти умови:

1. Козаки вибирають гетьмана і тільки повідомляють царя про цей вибір;

2. Гетьман і Військо Запорізьке мають право приїмати в себе закордонних послів (крім польських і турецьких) і повідомляти царя лише про те, що могло б привести до збройного конфлікту;

3. Визнають за українським народом усі існуючі права і вольності;

4. Козацькі суди й міські правління будуть, як і досі були, виборні і діло своє будуть виконувати вільно, і

5. Кількість козацького війська (в мирний час) встановлюється на 60 000.

Крім вульгарності російського «майстра пера» ми в його статті можемо ще й вчитатися, що: «Тарас Шевченко не лише недостатньо знав світову історію, але навіть і історію свого власного народу». Алексеевський і тут перетнув в губу. Якби Шевченко виступав в обороні російського імперіалізму, а не за свободу українського народу, то в російській літературі його ім'я стояло б на самому чільному місці. Але великий геній на власні очі бачив діяльність усіх коронованих і некоронованих «кратів-владодобів».

Сучасна московська дійсність є розвитком суто московських національних духових первнів у своїй практиці. Симвіоз московського імперіалізму з ідеєю «світового комунізму» не випадковий. В одному й другому випадку йдеться про опанування світу, про підкорення його одному центрові, в одній силі, одному керівництву. Очевидно, співзвучний московському національному світогляді комунізм легко знайшов своє втілення в російській державі і вже силою зброї останньої був накинений іншим народам. Але не тільки цим заімпонував комунізм російському народові.

Наскрізь матеріалістичний у своєму світогляді, московський народ далекий від ідей християнського ідеалізму, далекий від засад християнської етики і моралі. Комунізм, з його «прогресивними» ідеями, що обіцяв світові «кра-

В. ІВАНІС

Державний муж

(Продовження з попереднього числа)

Як скінчилося п'ять років явного догляду, почав Чикаленко наїздити по справах до Одеси, де зустрівся з колишнім своїм знайомим з Києва Михайлом Комарем. Через нього відновив знайомство серед українського світу, переродив собі зі Львова двотижневик «Зоря» та дитячий журнал «Дзвінок». В першому брали головну участь письменники з підросійської України, її передплачували аж кілька сот людей на Україні.

Коли підросли діти й їх треба було вчити, то в осені 1894 року Євген Харлампович переїхав з родиною на життя в Одесу. Сам він перебував в Одесі кілька місяців зимою, бо вже ранньою весною почалися полеві роботи, які вимагали його присутності в Перешорах. Там він залишався до глибокої осені.

В Одесі Євген Харлампович вступив до тамодішньої української громади, стаючи її діяльним членом. Ця громада після київської була найповажнішою й найчисельнішою українською громадою. Однак в 1897 р. її сильно розгромлено: найактивніших членів — Ол. Андрієвського, Вол. Мальованого, Мил. Ковалевського, Євг. Борисова, Якова Шульгина, Мих. Сидоренка, Мих. Климовича було заслано, — кого до Сибіру, кого на північ. Та життя громади не припинилося. Воно лише набрало напруження чисто культурно-національного. Головна роллю в громаді відігравав Леон. Анаст. Смоленський — учитель Єв-

Правда очі коле

Повернувшись із збіговиська московської оприччини, М. Підгорний всі свої сили і всю свою енергію віддав на перетворення в життя рішень XXII з'їзду КПСС.

9. листопада ц. р. секретар ЦК КП (колоніального поневолення) України на зборах активу київської обласної і міської партійних організацій вилосив доповідь про підсумки XXII з'їзду. Розхваливши на всі боки правдивого левінця «добрино Нікітіча» і засудивши діяльність решти соратників убивці Сталіна, М. Підгорний повідомив своїх підлеглих, що дякуючи їхнім «зусиллям» данина Москві збільшилася проти минулого року в 2,2 рази, що в абсолютних цифрах виносить 783 мільйона пудів зерна, при площі 650 мільйонів (120,5⁰/о).

За вірну службу Підгорний дістав поздоровлення від «государя» всієї Русі Нікіти і підвищення по службі. Його обрали до складу президії російсько-імперської партії.

Розхваливши нову програму, яка через 20 років має принести для українського народу «мир, рівність, свободу», працю, «братерство і щастя», сказав, між іншим таке:

«Дружба і незламна єдність радянських народів, викликає лють і ненависть у таборі імперіалістів. Пана Діфенбейкера — прем'єр-міністра Канади XXII з'їзд, мабуть, остаточно вивів з рівноваги. Він дозволив собі наклепницькі випади на адресу делегатів з'їзду від України, Прибалтики і середньо-азійських братніх республік, при цьому пролив крокодиллячу слюзу з приводу того, що вони, мовляв, не мають перспектив на національне визволення.

Ще» завтра, вдало використаний Московією в її суто національних інтересах. Він (комунізм) урятував цілість Московської імперії в 1917 році і дав їй можливість втриматися на поверхні життя до наших днів. Вільше того, — дав їй можливість скеровувати сучасне життя світу в бажані для неї напрямки.

Одягнувшись у червоний плащаж «прогресивного» комунізму, Москва в суті своїй залишилася віона власним історичним традиціям запеклого імперіалізму, вірна візійній місії «рятунку людства».

Відносно бажання українського народу жити «разом в одній родині з російським», як про це твердить Петр Алексеевський, пригадаймо лише, існування підпільних рухів на Україні та страйків у російських концтаборах. Як відомо, що очолювачами цих страйків були й є українські патріоти.

Олександр МЕЛЬНИЧЕНКО

Ми не збираємося полемізувати з паном Діфенбейкером щодо свободи і незалежності українського народу, як і інших народів Радянського Союзу. Це питання вже давно успішно розв'язане і цілком ясне для радянських людей. Ми порадили б йому насамперед подбати про незалзність самої Канади, яку американський монополістичний капітал облуптав по руках і ногах, де Воллстріт почуває себе повновладним хазяїном.»

Правду кажете, пане Підгорний. Полемізувати не можна, бо ніхто не в силі заперечити колоніального поневолення України Росією. Це питання всім ясне, але ще не розв'язане, як ви кажете. Розв'язувати його буде не Москва, а український народ. І розв'яже його так, як у 1918 р. розв'язав IV Універсал Центральної Ради в Києві, проголосивши УНР незалежною державою.

Порівнювати державність Канади з Україною ніяк не можна. Канада — суверенна держава, а Україна — колонія. Нова програма КПСС УССР не вважає за державу. Державою є ССРСР-Росія. Україна є на правах провінції Росії. Американський капітал допомагає Канаді в розбудові, а Україна свої багатства посилає до засіків метрополії. І лише 10% свого народного прибутку УССР дістає від бюджету ССРСР у формі капіталовкладів. А нашому приятелю, прем'єр-міністрові Канади дай, Боже, здоров'я і довгого життя за турботи про долю України.

Це вже вдруге п. Джон Діфенбейкер висловився про колоніальне становище нашої Батьківщини. На XV-й Генеральній Асамблеї його слова про колоніалізм України Московією заглушував Хрущов черевиком, але правди заглушити таки не вдається.

Це питання настільки болоче, що коли стукнеш по столі у Вінніпезі, то Київ, як ті ножки, відлукотється. «В кого що болить, той про те говорить» — каже народна мудрість. СЕР

При Українському Технічному Інституті в Нью-Йорку відкрився новий відділ — студія кінематографії для підготовки фахових кінооператорів. Керує нею український кінофахівець Юрій Тамарський, колишній співробітник Олександра Довженко, а закордоном — власник студії документальних фільмів у Бразилії. Инж. Юрій Тамарський уже прибув до Нью-Йорку. Навчання в студії кінематографії при Українському Технічному Інституті в Нью-Йорку розпочалося в грудні цього року. Студія вишколюватиме передусім операторів документальних та науковопопулярних фільмів.

будови академічного дому для українських студентів у Львові, Чикаленко дав на цю мету 25 000 карбованців, на ті часи дуже велику суму. Він лише поставив умову, щоб студентам з Наддніпрянщини в тім домі давали кімнати в першу чергу.

Він хотів заохотити українців з Наддніпрянщини до студій у Львові, де була розвинутіша українська стихія. Згодом (1904 р.) проф. М. Грушевський заініціював влаштувати літні українські університетські курси, на які приїхало кілька десятків української молоді з Росії. Чикаленко вислав на ці курси своїх старших дітей і покрити усі видатки курсів.

Щоб підбадьорити українців і звернути на них увагу ширших кругів російського громадянства, петербурзькі українці в кінці 1896 р. влаштували 40-літній ювілей літературної діяльності Данила Мордовця. Було розписано багато листів по всій Україні, щоб відусіль прислали делегатів, адреси й привіти.

Свято відбулося 20. грудня 1896 року дуже імпозантно. На нього прибув від Київської Старої громади редактор «Київської старини» Вол. Науменко, а Одеська громада прислала Є. Чикаленка. Було багато виголошено промов-привітів українською мовою, прочитано багато адрес і привітів по-українському. На святі було багато присутніх російських журналістів і письменників, і на них цей перший прилюдний виступ українців зробив велике враження. Але російська преса цілком промовчала це свято. Тільки у львівській «Зорі» появилася повний опис свята, з зазначенням, з якою радістю петербурзькі земляки дожидали Є. Чикаленка, вже відомого автора «Розмов про сільське хазяйство».

Федір ІГОРІВ

Вимовні метаморфози

В «Українських вістях» неодноразово відзначалися здорові та корисні думки середовища ОУН(з), чи то про оцінку фактів в Україні, чи стосовно УНРади. Сьогодні, однак, ми змушені (покищо глибше не аналізуючи) відзначити зворотне явище: здорові кроки загальмували і, якщо так далі піде, взяли курс на манівці.

Паралельно зі своєю теоретичною працею, провідні діячі цього середовища вирішили персональним контактом з громадянством добитися визнання своїх міркувань та висновків. І так, кілька місяців тому до Чикаго завітав п. Лебідь. Своім виступом він нас розчарував, але ми вирішили зайняти вичікувальну позицію.

Та ось в першій половині листопада до нас завітав голова Політичної ради д-р Кордюк і зробив у Чикаго декілька публічних виступів. Беручи під увагу його становище, можемо тлумачити його думки як першоджерельні. До його концепції «на власні сили» можна було б подати досить аргументів «за» і «проти» ніяких претенсій не маємо до його ревелатив відносно наших сусідів, і добре, що п. Кордюк вірить у державотворчий елемент України. Але... Тут приходять оті наші злочасні «але».

Пан Кордюк тепер каже, що ми, українці, мусимо позбутися «підшкірного німецького патріотизму», що німці не змінили своєї політики відносно Сходу, що УНРада і ЗЧ ОУН мають з німцями контакт на дуже низькому поземі, що це шкідливе, і краще таких контактів не мати.

Гай, гай! А недавно п. Кордюк із своїми друзями мав дуже тісні контакти з тими ж німцями... А тут раптом — підшкурний німецький патріотизм. Логіка не дуже виразна. Тоді як німців усі вважають за потугу і так з ними рахуються — ми маємо робити навпаки? Та підемо далі.

Пан Кордюк твердить, що в наших визвольних змаганнях дуже добрий був період Української Центральної Ради, а дальші етапи нічого не варгі; що УНРада на еміграції непотрібна, що вони (ОУН-з) за співпрацю всіх політичних груп при умові збереження чесного і доброзичливого взаємнення.

Коли ж було поставлено доповідачеві питання, чому вони (ОУН-з) не ввійшли в склад УНРади, то відповіди була так повна еквілібристика, що непосвяченому в націоналістичну термінологію тяжко було щось добрати. Можна було тільки догадуватися, що, мовляв, невідно та й... не велеть.

І якщо п. Маслянюк, представник бендерівців, у своєму виступі поставив під сумнів усю діяльність середовища, що д-р Кордюк очолює, то ми не є прихильниками розмахування оглоблею, а, як було напочатку сказано, тільки нотуємо цей невідрадний факт метаморфози. Із такими «ідеями» прихильність нашої спільноти цього середовища буде маліть.

І д-р Кордюк із своїм колегою д-ром Ліхтенем (жидом) мав тут дискусійний вечір про «українсько-жидівські відносини». Цей вечір навіть назвали невдало: він мав би називатися, як один із дискусіантів зауважив, вечором обвинувачення українців у антисемітизмі. Такого самобичування ми ще небачили й не чули...

Та найкраще дати слово місцевому часопису «Українське життя», де про цей вечір велася дискусія («УЖ» ч. 48/456 за 2. 12. 1961 р., стаття Степана Риздиха «Іде, іде Зельман!»).

...Але мусимо зараз же сказати, що не всі жиди в Україні були агентами окупантів. Це просто фізично неможливе. Тільки Зельмани, тільки хитрі спекулянти з жидівської маси служили «сильним мира сього». Решта жидів ниділа в злиднях, хоч і не перебувала в рабстві, як тодішнє українське населення. Рабін Гановер, що жив у добі Хмельницького, писав, що тяжко знайти в світі людей, таких нещасних, як жиди, але українські селяни ще нещасніші.

Щось подібне ми бачили на власні очі під час московської окупації нашої землі царями, а опісля большевиками. Величезна більшість жидів, замкнених москалями в гетто і позбавлених людських прав, жила в голоді, задовольняючись куском чорного хліба і гичкою цибулі...

Але одночасно незлічена маса жидів пішла на службу большевикам, коли вони стали владиками Росії. Зінов'єви Каменєви, Радеки, Троцькі, Кагановичі тощо становили, бодай на початку большевизму, понад 50 відсотків большевицьких «ячейок» і большевицької адміністрації ззагалі, разом із чревайкаями. Скільки сліз і крові пролилось із їх ласки!

Лукава Москва відвернулася від очих своїх ревних агентів, і вони самі попали в мішок, а велика кількість із них фізично знищені. Жиди в вільному світі устами таких політиків, як д-р Ліхтен, що оце недавно виступив із рефератом у Чикаго, відракаються від ви-

(Закінчення на 6-й сторінці)

Трибуна Мартина Задеки

На літературні теми

НЕПЛАТНИКИ

Щойно надходить кінець року, як редактори наших періодичних видань починають споминати «незлим, тихим» словом своїх неплатників. Найоригінальніше робить це редактор журналу «КІВ» — В. Романенчук. Торік, прикладом, він звернувся був до боржників з «Одою до неплатників», а цього року, з місяць тому, надрукував у «Свободі» платне оголошення, закликаючи в ньому своїх одно-, дво-, три-, чотири- і навіть п'ятирічних неплатників, щоб вони якнайшвидше ліквідували свою заборгованість.

Днями, кажуть, В. Романенчук дістав від одного п'ятирічного неплатника ось такого листа:

«Дорогий пане редакторе!

Ви не думайте й не гадайте турбуватися за ті гроші, що я Вам винен за журнал «КІВ». Не пропадуть: заплачу всі до цента. А якщо я досі не заплатив, то на це були в мене поважні причини. Поперше, я, треба Вам знати, купив собі триповерховий будинок, що коштує мені круглих 12 тисяч доларів. Подруге, придбав нове авто. Потрете, спромігся на курячу фарму. Почетверте, купив ще один (спеціально для дочки!) телевизор. Поп'яте, купив собі чухальну машину. Ах, що це за чудова машинаерія! Ляжу ото в ліжко, візьму до рук Ваш цінний журнал, щоб, значить, читати, а тим часом залучу чухальну машину. Ну, просто Вам — рай! Я лежу собі, читаю «КІВ», а чухальна машина чухає мене автоматично. Ще ж як чухає! І спинку, і боки, і потилицю, і навіть п'яти! От через це, пане редакторе, я досі не спромігся заплатити Вам належних з мене за журнал грошей. Але, ще раз кажу Вам, не турбуйтеся: за мною Ваші гроші ніколи не пропадуть. А якщо я, боронь Боже, несподівано дам дуба, то й тоді Ви не мали б чого турбуватися: ми з Вами, як добрі українці, зустрінемося і на тому світі. А покищо кінчаю листа. Будьте, пане редакторе, здорові та веселі! Не занепадайте на дусі! Дупайте скелю! Дивітайте й далі українську культуру! Капуть Мижиті Хрущову! Слава Україні!

Ваш п'ятирічний, неплатник
Петро РЕБРО»

Прочитавши цього листа, редактор В. Романенчук, кажуть, сипонув на адресу Петра Ребра такими англійськими ідіомами, яких я, на жаль, не в стані перекласти на українську мову.

У ЧОМУ РІЧ?

Читаючи в журналі «НОВІ ДНІ» Чапленкову рецензію на Славутичеву збірку віршів «ОАЗА», я натрапив такі рядки:

«Не свідчить про добру орієнтацію

Іра Славутича і його присвята окремих поезій таким сумнівним одиницям нашої еміграційної літератури, як В. Ша-ян та І. Костецький».

У чому річ? Невже ж таки авторам личить присвячувати свої твори лише «безсумнівним одиницям нашої еміграційної літератури»? Ну, а якщо хтось присвятить свій твір взагалі «позалітературній одиниці», яка йому, проте, ближча й рідніша, ніж будь-яка «безсумнівна одиниця нашої еміграційної літератури», — що тоді робити з тим письменником? На кіл садовити його, чи що?..

Ні, Василю Кириловичу, Ви, в даному разі, не маєте рації.

ПРО ГОГУ ТА ПІ НОГУ

У ч. 10 мюнхенського журналу «СУ-ЧАСНІСТЬ» надруковано новелу Ігоря Костецького під назвою — «Гуга, Гога і Гіго». Прошу читачів не думати, що це трислів'я є чимсь похідним від старозавітних Гога та Магога чи від німецького «гогело-могело», — ні, це — вигадані від автора імена літературних героїв. Так ото в тій новелі Костецького читаємо:

«— Можна вас торкнути? — спитав він біляву.

— Звичайно, — сказала білява.

Він торкнувся її. Він торкнувся її ноги, саме в литці, ТРОХИ НИЖЧЕ КОЛІНА. Тіло затремтло.

А через кільканадцять рядків знову: «Він торкнувся. Він цілком поважно взявся її литки. ТВОХИ НИЖЧЕ КОЛІНА він стряс її тіло».

Незрозуміло, чому автор новели, коли йдеться про «торкання литки», щоразу квапиться «уточнити» — «НИЖЧЕ КОЛІНА». Невже його Гуга та Гога — жінки такої «модерної» анатомічної будови, що литки їхніх ніг сягають і повище коліна?..

МОВНІ ГАВИ

На перших сторінках Дончукової повісті «Море по коліна» названо не тільки автора книжки, а й ім'я та прізвище мовного редактора — Іван БОНДАРУК. Хоч обидва вони — і автор, і мовний редактор — досить, видно, гріли чуби над мовою, проте кільканадцять мовних гав таки спіймали. Ось приклад: «Маргарита здіхнула. ПОЧЕСАЛА скромне місце і витягла гроші».

Нісенітниця! Адже Маргарита могла ЧЕСАТИ лише волосся на голові, як от у пісні співається:

Тихо, тихо Дунай воду несе,

А ще тихше дівка косу чеше.

А оте, даруйте мені, читачу, «скромне місце» Маргарита не ЧЕСАЛА, а, очевидно, ЧУХАЛА.

Чи не так, пане Бондарук?

МАРТИН ЗАДЕКА

У цей приїзд С. Чикаленко поробив багато цікавих знайомств. Він зустрівся з відомим філософом-позитивістом В. В. Лесевичем, українцем з Полтавщини, який колись був драгоманівцем і заложив у своєму мастку, в с. Денисівці, українську народню школу. На сторості літ цей філософ знову почав прихилитися до українства. Коли він пізніше приїхав до Одеси, то на нього надзвичайно сильне враження зробила промова Смоленського, про якого він так висловився: ніколи ще не чув такого глибокого обґрунтування українського руху, хоч колись чув і Драгоманова і В. Антоновича.

При цьому знайомстві С. Чикаленко зустрів В. М. Леонтовича — письменника й лубенського поміщика — зятя Лисевича. З Леонтовичем потім довелося довго близько співпрацювати.

В Петербурзі С. Чикаленко застав багато свідомих українців і навіть колишніх членів Київської громади, як В. Беренштам (жидівського роду) та Ю. Цвітковський, але всі вони не були організовані й необ'єднані. І Чикаленко з Леонтовичем намірилися організувати хоча невелику українську громаду. Незабаром вона в Петербурзі заснована з шести людей: Чикаленка, Леонтовича, Віловського, Бородая, лікаря Єл. Волянського й полковника генерального штабу П. Солодилова. По від'їзді Чикаленка й Леонтовича громада не зникла, а почала зростати: до неї пристав Ол. Гн. Лотоцький, П. Я. Стебницький й інші, і в 1900 році громада мала вже близько двох десятків членів. Між Києвом і Петербургом встановився контакт.

В Петербурзі ж Чикаленко познайомився з М. Михайловським, — на всю Росію відомим публіцистом, критиком і редактором поступового журналу «Рус-

ское Богатство». Коли його запитали, чому в його журналі ніколи нічого не згадується про українську справу, то він відповів: «На пожарі кождый спасает свое имущество; мы спасаем свое, а вы спасайте свое» (С. Чикаленко. «Спогади», 1955 р., Нью-Йорк, стор. 238). Цей по-

Євген Харламович Чикаленко

ступовіший росіянин був усе ж центральним, якому українська справа була не до душі.

Як оповідає Чикаленко, літом 1897 р. в нього в Перешорах гостював М. Комар

і несподівано приїхали О. Я. Кониський та молодий (ще студент) С. О. Єфремов. Заїхали, щоб приєднати Чикаленка до всеукраїнської загальної організації, яку задумали організувати Кониський з В. В. Антоновичем. Ідея була, щоб зібрати всіх свідомих українців, розкиданих по просторах російського царства. Чикаленко зауважив, що ця організація може дезорганізувати існуючі громади, і пропонував робити це через громади, які б вислали своїх представників, а не звертатися персонально. Комар і Єфремов згоджувалися з думкою Чикаленка, а Кониський доводив, що багато українців губляться по глухих кутках, не належачи ні до яких громад.

У вересні відбувся установчий з'їзд Загальної Української громади в Києві й її засновано того ж 1897 року, але ні Чикаленко, ні Комар до неї не ввійшли і взагалі старі громади, Київська й Одеська, ухилилися від участі.

Все більше втягаючись у громадські справи, Чикаленко втрачав інтерес до свого господарства. До цього його схилила ще та обставина, що модернізація господарства дуже мало наслідувалася селянами, яких він мріяв раніше піднести в способах ведення хазяйства. Чикаленко переконався, що впливати на селян можна лише веденням малого господарства. Скоро він почав дивитися на господарство, як на джерело на прожиток та на громадські потреби. Він почав віддавати селянам обробляти землю за четвертий сніп, але з додержанням сівообороту, який сам завів і таким самим оброблянням, даючи для цього селянам своє знаряддя й насіння. 25 селянам Чикаленко продав 250 десятин землі по 100 рублів за десятину через поземельний банк.

Херсонський селянин Євгенів Харлам-

повичу не подобалися, яких він так означас:

«...Тутешні люди, як і подольняни, приязні, низькопоклонні, але нещирі й лукаві; вони призначені цілувати панів у руки, але ставляться до них з ненавистю... На Полтавщині... люди не так були пригнічені, виробився зовсім інший тип селянина... держиться він з достоїнством (гідністю, не цілував пана в руку, вважає себе рівним з паном)... (С. Чикаленко, Цит. праця, стор. 253).

Через такий «сантимент» до полтавчан Євген Харламович рішив придбати масток на Полтавщині. Він купив при селі Кононівці, Пирятинського повіту, 1100 десятин землі з гарною садивою й величезним старовинним парком, як також з цілим рядом ставків на невеликій річці Чугмак, добрими будівлями та в двох верстах від наміченої станції Кононівка Київсько-Полтавської залізниці.

З цього участку Євген Харламович скоро продав селянам 700 десятин, залишивши собі тільки 400 десятин. З селянами в Кононівці в Є. Харламовича, як і в Перешорах, скоро встановилися шпфр приязні відносини. Вони писали йому листи вже й на еміграцію. Він допоміг селянам організувати кредитову кооперативу і почав давати користуватися землею з мірки, залишивши собі тільки невелике зразкове господарство. За цю лояльність до селян Чикаленко нажив собі ворогів серед сусідніх панів-поміщиків, яких він описав у своїх спогадах.

Восени 1900 р. Чикаленко переїхав з родиною на стале перебування до Києва. Трохи згодом він купив собі невеликий будинок на Маріїнсько-Благовіщенській вулиці. Цей будинок незабаром знала вся національно свідомо Ук-

Чи за справедливий мир воюють ОН у Катанзі?

Коли пишуться ці рядки, в Катанзі точаться завзяті і криваві бої між військами ОН за приєднання Катанги до решти Конго, з одного боку, і військами Катанги за незалежність країни — з другого. Ніяка з сучасних колоніальних країн, здобувши державну незалежність, не потрапила в такий політичний і господарський хаос, як це сталося з Конго.

Точніша історія колишньої бельгійської колонії в Африці широкому світові все ще не відома як слід. Але роблячи висновки з того факту, що зараз після проголошення державної незалежності Конго там розпочалися політичні розрухи за незалежність поодиноких територій держави, за політичну і господарську незалежність від центрального федерального уряду, з цього можна зробити висновок, що Конго складається з більше народів, що ми їх усе ще звикли окреслювати племенами. Однак ці «племена» нерідко підпорядковуються федеральному уряду і вимагають повної політичної незалежності своїх країн. В останньому випадку найдовше бореться за таку незалежність Катанга, що її залюбки окреслюють лише «провінцією».

І тут мимоволі напрошується питання, чи за справедливий мир воюють війська ОН в Катанзі? Примусити Катангу за всяку ціну стати частиною загальноконголезької федерації, війська ОН врешті зможуть, але чи політика примусу в цьому випадку відповідає духові ОН і чи така конголезька федерація буде стабільною? В такому разі

було б таки розумніше і справедливіше дозволити конголезьким народам вирішити свою долю самим і без пролиття крові з боку ОН. Думасмо, що сучасна політика ОН, в Конго, головню в Катанзі, може тільки понизити авторитет цієї світової організації. І навпаки — її авторитет може в світі зрости, якщо вона допоможе усамостійнитися тим народам, які до політичного усамостійнення і незалежності стремлять.

В першій половині грудня 1961 р. президент Катанги Чомбе звернувся з апелем до американського президента Кеннеді, а також і до Папи Іоанна XXIII, прохаючи запобігти дальшому пролиттю крові в Катанзі. В листі до Папи Чомбе висловив почуття жалю і розчарування з того, що католицький президент Америки сприяє військам такої католицької країни, як Ірландія вбивати християнське, в тому числі й католицьке населення Катанги, яке бажає не чого іншого, як тільки своєї незалежності?

І 16. грудня Папа звернувся з апелем до народів мирно полагоджувати свої політичні розходження. В коментарі до цього звернення сказано, що це треба розуміти й як відповідь Папи на листа Чомбе, і звернення до всіх тих урядів, які в Конго так чи інакше заангажовані — полагодити політичні розходження мирним шляхом.

Теперішній урядуючий генеральний секретар ОН У Тан 24. 11. 1961 обіцяв Раді Безпеки вжити всіх мирних засобів в Катанзі. До цього він і зобов'язаний. В. СОЛІЙ

До політичної еміграції

Як колишній член СУМу (на початку 30-х років), як член українського підпілля під німецькою окупацією, як командир відділу Особливого призначення УПА-Схід під большевицько-російською окупацією, як політичний емігрант, і як член УРДП, я цим висловлюю своє велике задоволення з успішного закін-

чення V-ї сесії УНРади та повну солідарність з резолюціями, винесеними на ній. Зокрема з пунктами: 3, 6 — з усіма його підпунктами, 7, 10 та 11. І зобов'язуюсь, в разі незмінності цих постанов, щороку, починаючи з 1. 1. 1962, сплачувати Позичку Визволення по п'ятдесят доларів річно.

З пошаною до всіх тих, кому визволення України є першочерговим завданням.

Колишній Командир Відділу УПА-Схід
К. КИЙ

У відповідь на московсько-советську колоніальну політику з її ворожою українській справі пропагандою, зміцнимо вільну українську демократичну пресу, як засіб боротьби за українські національні ідеали!

В роковини Л. Українки

В Парнасі, у 90-ті роковини народження Лесі Українки, Союз Українок у Франції, при участі жіночої молоді та СУМу, влаштував в суботу 9. грудня 1961 р. святкову академію. В програмі: доповіді українською та французькою мовами, деклямації, сольоспіву та жіночий хор під керівництвом пані В. Дратвинської.

Після перерви відбулася інсценізація драматичної поеми Лесі Українки «Іфігенія в Тавриді». М. Г.

раїна. Будинок був поряд з домом, в якому жила родина Старичків; через дім від М. Лисенка; через два — від родини Косачів (Олена Пчілка та дочка її Леся Українка) і майже насупроти будинку О. Кониського.

Оселившись в Києві, Євген Харлампович був прийнятий до Старої громади, що була заснована ще в 1860 році. Тепер він «з головою занурився в українську громадську діяльність», — як пише в спогадах. Стара громада складалася майже з самих старших людей. Вона видавала місячник «Київська старина», який редагував давній драгоманівець Вол. Павлович Науменко, відомий київський педагог; вона (громада) піклувалася могилою Шевченка та його ріднею і, будши власницею права (купила в родині) на видання «Кобзаря», саме в 1899 р. випустила його у великій кількості примірників у двох виданнях — дорожньому й дешевшому для народу.

Із вступом Чикаленка, громада була зайнята справою видання великого українського словника, що над ним працювало декілька поколінь від часів «Основи». Ввесь зібраний матеріал було доручено впорядкувати Б. Д. Грінченкові, якого було спроваджено з Чернігова й забезпечено сталою платнею. Викінчений словник було подано до Петербурзької академії наук на премію Костомарова, що той визначив ще в 1884 р. за найкращий український словник. Словник, зредагований Грінченком, був виданий редакцією «Київської старини» в 1907 р. в 4-х томах.

Одночасно з прийняттям до Старої громади, було вибрано Чикаленка й до ради (управи) Загальної Української Організації, до якої належало близько 150 членів. Загальна Українська Організація була реформована, так що до

неї пристали громади: Стара Київська, Одеська, Петербурзька, Чернігівська й Полтавська, а згодом заснувалися громади в Ананіві, Вінниці, Житомирі, Єлисаветі, Кам'янці, Катеринодарі, Катеринославі, Лубнах, Москві, Радивиліві, Ромні, Севастополі, Смілі, Умані й Херсоні. Все то були підільні організації, якими керувала центральна управа, що обиралася на рік на з'їзді делегатів. Організації дбали про поширення української книги під фірмою редакції «Київської старини». З'їзди (підпільні) спершу відбувалися в помешканнях: В. Антоновича, М. Лисенка, Старичького, а коли Чикаленко придбав будинок, закритий садком, то в нього.

Коли в 1900 р. гурток української молоді (Д. Антонович, М. Русов, Л. Мацієвич і Б. Камінський) заложив у Харкові Революційну Українську Партію (РУП), яка скоро перетворилася в Українську Соціал-Демократичну Робітничу Партію, то старші громадяни боялися, що уряд відповість репресіями проти всього українського руху, а Чикаленко зайняв протилежну позицію, про яку треба сказати трохи більше.

Коли Винниченко ще студентом написав оповідання «Краса і сила», яким захопилися Лисенко, Матушевський і Чикаленко, то Євген Харлампович, відвідуючи хворого Житецького, від нього почув: «Не знаєте, що то за Винниченко, що такі гарні свіжі оповідання пише в «Київській старині?»» Чикаленко запропонував Житецькому привести й познайомити його з Винниченко, зазначивши, що він соціаліст. Через останнього Житецький не захотів знайомитися. Тоді Чикаленко старому сказав:

«Поки в нас не було соціалістичної партії, то краща, енергійна молодь на-

ТАРАПУНЬКА й ШТЕПСЕЛЬ

Ю. ЧЕПОВЕЦЬКИЙ

Преса допомогла

ШТЕПСЕЛЬ (вітаючись з трубачем в оркестрі). Здравствуйте, Сергей Антонович. (До Тарапуньки). Чого же ти не здороваєшся? Замечательный товарищ, талантливий трубач. На свадьбе ты у негс гулял, поздравлял, целовал, а здесь и поздороваться не хочешь.

ТАРАПУНЬКА. Я з ним сьогодні бачився. Ми з ним кожен день зустрічаємося.

ШТЕПСЕЛЬ. Где?

ТАРАПУНЬКА. В гаремконторі.

ШТЕПСЕЛЬ. Где?!

ТАРАПУНЬКА. Та кажу ж тобі — в гаремконторі.

ШТЕПСЕЛЬ. Не хулитань. Мелешь чепуху...

ТАРАПУНЬКА. А ти що, ніколи не ходив в гаремконтору?

ШТЕПСЕЛЬ. Да тише...

ТАРАПУНЬКА. Чому — тихше, про неї кричати треба!..

ШТЕПСЕЛЬ. Ничего не пойму. Контора — это ясно, но причем тут гарем?

ТАРАПУНЬКА. Який гарем? Де гарем? Гарем у турків, а це — при міській раді...

ШТЕПСЕЛЬ. Но ведь ты сам только что говорил «гаремконтора».

ТАРАПУНЬКА. Я кажу: гар-рем-контора! Є рай-рем-контора, а це — гор-рем-контора. А ти — гарем, гарем!.. В цій конторі не гарем, а байрам...

ШТЕПСЕЛЬ. А чего же вы с трубачом ходили в байрам... тьфу ты... в горремконтору?

ТАРАПУНЬКА. У нього труба і в мене труба... Розумієш?

ШТЕПСЕЛЬ. У него труба — я понижаю, а какая у тебя труба?

ТАРАПУНЬКА. Така ж, як у нього.

ШТЕПСЕЛЬ. Да что ты заливаешь?

ТАРАПУНЬКА. То не я заливаю, то труба заливає. І в нього заливає, і в мене заливає. Лопнула водопровідна труба — залила всю кімнату...

ШТЕПСЕЛЬ. Так чего же ты мне сразу об этом не сказал?

ТАРАПУНЬКА. Здоровенькі були!.. Я тобі півгодина про це тлумачу, а ти мені про якихось турків розказуєш.

ШТЕПСЕЛЬ. Ты мог об этом рассказать за одну минуту.

ТАРАПУНЬКА. Розказати можна, а от залатати спробуй!..

ШТЕПСЕЛЬ. А ты бы обратился к управдому.

ТАРАПУНЬКА. От Штепсель, от голова. Сократ!.. А я що зробив?.. Покликав кербуда.

ШТЕПСЕЛЬ. И что он сказал?

ТАРАПУНЬКА. Без півлітра, каже, тут не розберешся.

ШТЕПСЕЛЬ. Ну, это не страшно.

ТАРАПУНЬКА. І до півлітра треба...

ШТЕПСЕЛЬ. Ну, ясно — закуску... Огурчик, помидорчик, селедочку...

ТАРАПУНЬКА. Огурчик... До півлітра треба купити нову трубу, цемент, алебастр, крейду, найняти робочу силу, заплатити їм. А решту, каже кербуд, я сам організую.

ШТЕПСЕЛЬ. Безобразие! Они обязаны сами ремонтировать! Расходы по ремонту входят в квартплату.

ТАРАПУНЬКА. Геній. Драйзер! Все знає. А коли ти двері фарбував, то хто платив?

ШТЕПСЕЛЬ. Так мне нужно было срочно.

ТАРАПУНЬКА. У нього двері пофарбувати — так це «срочно», а у мене з труби на голову тече — так можна почекати?

ШТЕПСЕЛЬ. А ты должен был обратиться в ремконтору.

ТАРАПУНЬКА. Палата ума! Юлій Цезар!..

ШТЕПСЕЛЬ. Или еще лучше — свел бы управдома и ремконтору.

ТАРАПУНЬКА. Мічурін!.. А я що ж зробив? Пішов у ремконтору!

ШТЕПСЕЛЬ. Помогло?

ТАРАПУНЬКА. Як мертвому кадило.

ШТЕПСЕЛЬ. А что же помешало?

ТАРАПУНЬКА. Колегіальність.

ШТЕПСЕЛЬ. Не говори глупости. Коллегиальность — единственно верный принцип руководства при решении важных государственных вопросов!

ТАРАПУНЬКА. Філософ! Гегель!.. Так то ж при рішенні державних справ А коли треба залатати трубу, тоді колегіальність — ось! (Проводить ребром долоні по шиї).

ШТЕПСЕЛЬ. Это верно. Здесь необходима личная ответственность, самостоятельные решения на месте.

ТАРАПУНЬКА. О! А вони затіяли колегіальність. Вашу трубу, кажуть, треба поставити на колегію.

ШТЕПСЕЛЬ. Твою трубу надо поставить на потолок!

(Закінчення на 5-й сторінці)

них тамошніх установ, два делегата з Кубані. Ювілей Котляревського зробив велике враження не тільки на присутніх на ньому, а через російську пресу і на широкі кола всієї України. Було заборонено читати адреси українською мовою для українців з-під Росії (про це складено протест), а галичанам, як не володіючим російською мовою, дозволено говорити по-українському.

Такі публічні, прилюдні виступи українців значно розбуджували свідомість у широких масах міських та селянських. Після ювілею Котляревського став свідомий українцем Леонід Миколайович Жебуньов, що був до революції найдіяльнішим і найенергійнішим.

Після святкування 35-літнього ювілею М. Лисенка у Львові святкували його ж ювілей у Києві, який вилився в справжній тріумф з участю не тільки інтелігенції, а й селян з Кононівки. В 1904 році також святкували 35-літній ювілей літературної діяльності Ів. Нечуя-Левицького. Всі ці ювілеї підносили дух українського громадянства.

Взагалі, на початку 1900 років український рух почав набирати швидкого розвитку і треба було виробити виразну політичну програму. Відчувалося, що незабаром українству доведеться виступати на політичному форумі. Отже утрава Загальної Української Організації зайнялася виробленням політичної платформи. При цій старші члени вагалися, чи слід установлювати якусь платформу; а молодші, в тому й Чикаленко, належаючи до старших, свідомо стояли на виробі платформи. Після довгих суперечок було ухвалено: «Українська Загальна Організація вимагає автономії для України і перебудови Росії на федеральних основах; для загальнодержавних справ вимагає парла-

Д-р Юл. МОВЧАН

Людство під загрозою атомової радіації

Починаючи від 1945 року, проблема використання атомової енергії стала однією з найважливіших проблем людства. Розбиття атомового ядра відкрило величезні перспективи використання його енергії для підвищення продуктивності праці і на цій підставі піднесення людського добробуту на небудувальній височині.

Та, на жаль, воно не зовсім сталося так, як жадалося. Хоча від практичного використання атомової енергії (хай навіть і у формі випроудкування атомових бомб) вже минуло понад 16 років, проте досягнення у використанні цієї енергії для мирних цілей, тобто для покращення людського життя, і далі залишаються дуже і дуже скромними. Правда, час від часу то там, то тут появляються повідомлення, що вже

побудований або має бути побудований атомовий реактор, тобто устаткування, за допомогою якого має продукуватися атомова енергія для мирних цілей. Але все це «капля води в морі». Причина цього відома...

Але перед тим, ніж подати деякі дані про шкідливість атомової радіації для людського організму, опишемо коротко (на підставі повідомлень американської преси), як виглядає сам вибух величезної атомової бомби.

Якщо вибух відбувається в повітрі, то спочатку появляється надзвичайно яскравий осліплюючий клубок вогню, видимий навколо на віддалі кількох сот кілометрів. Через деякий час (бо швидкість звуку в багаті разів повільніша від швидкості світла) чути громоподібні вибухи. Величезне вогненне коло,

яке появляється в наслідок вибуху бомби, створюється з розпечених до вогню і дуже розріджених газів, які витворюються в наслідок розпаду ядерного ядра, та пари повітря.

Оскільки час вибуху такий малий, що може вимірюватися лише мільйонними долями секунди, виділена в наслідок вибуху колосальна енергія (80% у вигляді тепла) розвиває всередині коло температуру до кількох десятків тисяч мільйонів градусів та тиск до багатьох мільярдів атмосфер. Після 0,0001 секунди діаметр вогненної кулі поширюється до півтора кілометра і його температура на поверхні досягає 300 000°. Через кілька десятків доль секунди діаметр кулі стає ще більшим, хоча температура на її поверхні спадає до 6000°-7000° (для порівняння вкажемо, що температура на поверхні Сонця дорівнює 6000°).

Маючи щільність газів меншу ніж щільність повітря, вогненна атомової кулі підіймається вгору з швидкістю в 6 км./хв., втягуючи в себе дим і створюючи таким чином характерний велетенський грибоподібний стовп. Через кілька секунд (ще перед тим, як появиться грибоподібний стовп) освітлення зникає. Одночасно у зв'язку з різким підвищенням тиску в вогненній кулі, від центру вибуху в усіх напрямках настає раптове стиснення повітря, яке поширюється зі швидкістю більшою, ніж швидкість звуку. Від такого тиску все в радіусі 20 км. від епіцентру вибуху піддається тотальному знищенню (епіцентр — точка на поверхні землі, над якою відбувся вибух). Але також в зоні від 20 до 40 км. від епіцентру відбуваються значні матеріальні знищення (в залежності від вибухової сили бомби) та гине щонайменше 60% населення, яке не захищене. Менші знищення настають в зоні 40-60 км. (приблизно 20% населення гине, як також можуть бути легкі матеріальні знищення).

Треба мати на увазі, що крім безпосередньої дії ударної хвилі вибуху, багато людей будуть забиті або покалічені уламками різних предметів, як це ми самі часто мали змогу спостерігати в Європі під час бомбардування в роки другої світової війни.

Але не в меншій мірі знищувальною силою є могутнє світлове випромінювання вогненної кулі. Доведено, що близько 33% енергії атомового вибуху перетворюється в енергію та ясне проміння, яке триває кілька секунд. Поблизу епіцентру це проміння може не тільки запалювати та обуглювати багато різних предметів, але, маючи температуру в кілька тисяч градусів, може навіть розплавляти метали. Оскільки яскравість вогненної кулі в сотні разів є більшою від яскравості Сонця, то навіть на далеких відстанях таке

світло викликає в людини тимчасову або навіть постійну сліпоту. А при досить великій висоті вибуху та прозорості повітря світлове випромінювання від атомових бомб може спричинити тяжкі опечення (3-го ступня) в незахищених людей в радіусі навіть до 1200 кілометрів. При тому, ці опечення звичайно появляються на тих частинах тіла, які обернені в бік вибуху. Але низька хмарність, туман, пил значно послаблюють ефективність шкідливого діяння проміння.

Дуже небезпечними і часто смертоносними є радіоактивні опади в наслідок атомового вибуху. Безпосередня дія радіації триває 10-15 секунд після вибуху. За цей короткий час, крім смертельних опечень, що найменше 50% незахищених людей в зоні 20 км. від епіцентру дістають небезпечні для життя дози радіації. У випадку вибуху бомби в повітрі, в атмосферу підноситься велика кількість радіоактивних речовин у вигляді пилу, які за допомогою дощів пізніше падають на землю. Тепер уже відомо, що радіоактивні речовини від ядерних вибухів переміщуються в атмосфері навколо земної кулі на висоті 7-12,5 км., утворюючи таким чином активний шар з довготривалих радіоактивних ізотопів, які постійно накопичуються в наслідок атомових дослідів. День за днем і рік за роком, захоплені вітрами або дощами, частинки радіоактивного пилу опадають на поверхню землі й отруюють її.

Як саме радіоактивність шкодить людському організму?

Вона може спричинити рак, вкоротити життя людини, спричинити випадання волосся, викликати злоякісну анемію (левкемію), зробити людину неплідною або вплинути на наступні покоління в такій мірі, що наші нащадки народжуватимуть фізично і психічно ненормальних дітей. Радіоактивний опад тим небезпечний, що він виділяє з себе т. зв. промені ікс (звані також як промені «гама»), а також електронні високочастотні («бета» проміння), або атоми гелію високої швидкості (промені «альфа»). Всі ці промені мають глибокий вплив на живі клітини організму.

Експлозія атомової бомби означає, що розбито атоми урану або плутону. Майже всі частинки цих елементів є радіоактивними, при чому, найотруйніший з них є стронцій-90. Фахівці підраховали, що лише протягом одного місяця вересня цього року совети своїми бомбовими експериментами наситили повітря стронцієм-90 в такій мірі, що скорше або пізніше це спричиниться до появи раку кісток в 100 000 населення лише в одних США. Але ця радіація заб'є не тільки тисячі дітей західних країн, але, можливо, також онуків (Закінчення на 8-й сторінці)

Преса допомогла

(Закінчення з 4-ї сторінки)

ТАРАПУНЬКА. А це, кажуть, вирішить колегія.

ШТЕПСЕЛЬ. А у них в той день була колегія?

ТАРАПУНЬКА. Була.

ШТЕПСЕЛЬ. Решили?

ТАРАПУНЬКА. Ні. В той день була не трубна колегія.

ШТЕПСЕЛЬ. А какой вопрос стоял у них?

ТАРАПУНЬКА. «Потолокопадение».

ШТЕПСЕЛЬ. А труба?..

ТАРАПУНЬКА. Труба тече.

ШТЕПСЕЛЬ. А на следующей коллегии что у них?

ТАРАПУНЬКА. «Паркетовздутие».

ШТЕПСЕЛЬ. А труба?

ТАРАПУНЬКА. А труба тече.

ШТЕПСЕЛЬ. Когда же они разбирают крышопротекаемость?

ТАРАПУНЬКА. Після «доморозсыпаетности».

ШТЕПСЕЛЬ. Возмутительно!.. Тебе следовало обратиться в прессу.

ТАРАПУНЬКА. Еренбург! В прессу?!.. Я написал фейлетон в «Перець», сатиричну баладу в «Київську правду», байку в «Вечірній Київ» і цілий підвал в «Радянську культуру».

ШТЕПСЕЛЬ. И все напечатали?

ТАРАПУНЬКА. Все!

ШТЕПСЕЛЬ. И подвал?

ТАРАПУНЬКА. І підвал.

ШТЕПСЕЛЬ. А потолок?

ТАРАПУНЬКА. А стеля тече.

ШТЕПСЕЛЬ. А ты после прессы обратилась в ремконтору?

ТАРАПУНЬКА. Аякже. Саме прийшов час моєї колеції, бо вже цілий місяць минув.

ШТЕПСЕЛЬ. И вопрос, наконец, решили?

ТАРАПУНЬКА. Ні!

ШТЕПСЕЛЬ. Как же? После твоих статей... .

ТАРАПУНЬКА. От із-за них і не вирішили. Мою трубу покляли під сужно і замість питання про «крышопротекаемость» зробили колегію по «ошибкопризнанию».

ШТЕПСЕЛЬ. И какое вынесли решение?

ТАРАПУНЬКА. Признати критику вірною, факти — ствердженнями.

ШТЕПСЕЛЬ. А труба?

ТАРАПУНЬКА. А труба тече.

ШТЕПСЕЛЬ. Так что пресса не помогла?

ТАРАПУНЬКА. Якраз преса і допомогла, Штепсель. Сильно допомогла!

ШТЕПСЕЛЬ. Не понимаю...

ТАРАПУНЬКА. Ти гроші рахувати вмієш?

ШТЕПСЕЛЬ. Быстро и хорошо.

ТАРАПУНЬКА. Так от подражай: за фейлетон — 1000 карб., за підвал — 800, за байку — 400 карбованців і за вірші — 23 рублі 27 копійок. Скільки всього гонорару?

ШТЕПСЕЛЬ. 2223 рубля 27 копеек.

ТАРАПУНЬКА. Міністер фінансів!.. А ти кажеш — преса не допомогла. Одержав гроші, купив півлітра, огірочок, баклажанчик, оселедчик, трубу, цемент, алебастр, крейду, заплатив за роботу, ще й 300 карбованців залишилось. Труба не тече, в кімнаті сухо — приходь, замочимо!..

менту, для справ крайових — сойму; повна свобода національного життя й зведення української мови в усіх школах, судах, адміністрації» й т. інше. Ця ухвала була внесена на з'їзд.

З'їзд був дуже бурхливий, відбувся в 1904 році, прийняв наведену програму і перетворив загальну організацію в Українську Демократичну Партію. Одначе стався і розлам — частина старших по соціально-економічних питаннях не згоджувалася, але Чикаленко свідомо й рішучо стояв за цю програму. Коли його запитували, як він, великий землевласник, стоїть за соціалістичну програму, за примусовий викуп землі у поміщиків — він відповідав, що певен, що в нашій хліборобській країні земля колись мусить перейти в руки селян.

Прийняту радикальну програму Української Демократичної Партії в остаточній редакції надруковано в «Літературно-Науковому Віснику». Сам же С. Чикаленко помістив статтю в радикальній розповсюдженій російській газеті «Сын Отечества» (1905 р., 12(15), VIII, ч. 151) під заголовком «Голос землевладельца». В ній він доводить, що земля мусить належати тому, хто її обробляє, а тому і в Росії раніше, чи пізніше земля опиниться в руках народу і бажано, щоб цей процес переходу відбувся легальним мирним шляхом. Поміщики повинні згодитися на викуп землі через банк, затримуючи собі тільки невеликі садиби. Очевидно, цей розумний і тверезий голос залунав голосом волаючого в пустелі, особливо для українських поміщиків, що давно відчувалися від селян.

Чим далі тяглася російсько-японська війна, тим більше було поразок і тим більше ставало надій на поліпшення.

Всеросійське громадянство при цім підбадьорувалось, оживлялось і сміливіше ставилося до адміністрації. В березні 1905 р. журналісти з цілої Росії рішили зібратися у Петербурзі, щоб обговорити спільну тактику преси в боротьбі за конституцію.

Українська Демократична Партія вислала на цей з'їзд С. Чикаленка. Він, приїхавши до столиці, порадившись з членами Петербурзької громади — П. Стебницьким, О. Лотоцьким та О. Русовим, сразу добув у канцелярії прізвища й адреси делегатів з'їзду «іногородців»: грузинів, естонців, лотвишів і познайомився з ними. Умовилися щодня збиратися в час, коли не було засідань з'їзду.

На перше засідання, крім названих, прийшли вірмени, поляки й фіняндець, хоча запрошували також жидів. Останніх від усіх партій було так багато, що вони мало не вдвоє перевищували представників усіх іногородців. Жиди між собою сперечалися, бо серед них були асимілятори (найбільше — згодом вони створили конституційну партію Росії—«кадетську»), соціал-демократи, соціал-революціонери, націоналісти-бундовці, сіоністи й інші. Ні одна група жидів не захотіла пристати до іногородців. Поляки на першому ж засіданні заявили, що вони добиватимуться самостійності й, на ніяку федерацію з Росією не підуть, і з рештою іногородців нічого спільного не мають. Фіняндець, хоч і «самостійник», приходив на всі засідання.

Цей гурт іногородців виробив таку резолюцію:

«Прізнаючи повну горожанську і політичну рівноправність усіх народів, що складають російську державу, і право

кожного з них на самостійний культурно-державний розвиток, з'їзд уважає необхідним, щоб ця рівноправність і право були гарантовані основними законами держави і щоб окремим націям дано було право заснування інституцій, здійснюючих свободу національно-культурного розвитку» і т. д.

Коли делегація подала оцю резолюцію президії з'їзду, то вона спочатку зняквіла, а потім голова її Аненський сказав, що вона (резолюція) зовсім не потрібна, бо вже з'їзд прийняв ширшу — про права націй на повне «самовизначення». На це грузин відповів: «Ми просимо у вас шматок насущного хліба, а ви нам кажете: бери всю вселенню!» (С. Чикаленко. Цит. праця, стор. 376-377). Коли під кінець з'їзду Чикаленко подав президії, а потім відчитав резолюцію, складену разом з Стебницьким, Лотоцьким та Русовим, в якій протестувалося проти виключного закону, яким забороняється українське слово, то лише іногородці заплескали в долоні, а величезна більшість членів з'їзду сиділа мовчки похнюпившись.

Тоді (1905 рік) всім іногородцям стало ясним, чого можна сподіватися від «русской демократии». Іногородці, часто сходячись мріяли, додає Чикаленко в «Спогадах», про майбутній федеральний устрій, але й побоювалися спієжити в одній державі з напівазіатським, некультурним народом московським. Федерация з ним здавалася нам небезпечною, бо він при своїй некультурності, разом з тим дисциплінований, «викоритися волі старшого в родині, «большака»-батька, чи старшого брата, а тому сліпо коритися будь-якій державній владі. Мало того, він сам почував себе народом господарем у Росії, бо куди не поїде чи піде — чи у Варшаву, чи

в Київ, чи в Тифліс, скрізь з ним говорять його мовою, та й усе начальство, починаючи з царя, говорять тією самою мовою. По розумінню москаля, всі народи нижчі за нього, до всіх він ставиться з презирством: українець у нього «хахал-дурак», поляк — «полячишка», фін — «чухна поганая», кавказці — «татарва безмозглая» жид — «паршивий» і т. д.

На жаль, Українська Демократична Партія довго не проіснувала. Від самого заснування, в її нутрі виявилася «права» опозиція в особах старих громадян, незадоволених радикальною програмою, а «ліва» вимагала активності й одколелася, створивши Українську Радикальну Партію. Лідером її став Б. Грінченко. Підтримали його С. Єфремов, М. Левицький, Матушевський та інші близькі С. Чикаленкові люди.

Радикали були майже виключно письменниками. Вони понаписували й видали у Львові ряд брошур на політичні теми, але і ця партія популярності не набула, бо молодь горнула до «ерупістів» (РУП), гостро критикуючи радикалів, закидаючи їм «буржуазність». С. Чикаленко до радикальної партії не пішов і всіма силами намагався знову об'єднати демократів з радикалами. Восени 1905 р. Українська Демократична Партія на з'їзді майже одностайно зголосилася об'єднатися з радикальною. Радикальна також, після розмов з провідниками, схилилася до об'єднання і так створилася Українська Демократично-Радикальна Партія.

(Закінчення в наступному числі)

Не забувайте про передплату на „УВ“

Відкритий лист до Редактора „Українських Вістей“, інших редакторів та всієї української інтелігенції

«Мово рідна,
Слово рідне
Хто вас...»

Т. ШЕВЧЕНКО

Вельмишановний Пане Редакторе!

В Вашому шановному тижневику «Українські вісті» за 17. вересня ц. р. ч. 38(1464) була надрукована моя стаття «Українська молодь і школи»; властиво це уривок з моєї статті, який Ви взяли з газети «Свобода» за 22. серпня ц. р. (Читайте повну мою статтю в «Українському православному слові» за жовтень місяць та в «Народній волі» за 2. лютого ц. р.) Очевидно, ШП. Редакторе, Ви маєте право статтю скорочувати, але не годилось би викидати з неї зміст. Ви для своїх читачів помістили тільки вступ, так би мовити, прелюдію, але самого змісту Ви моєї статті не помістили. Цей зміст Ви порахували як справу «льокального характеру» (бо звернення Ваше було скероване тільки до УККА — Фед. «УВ», як справу, яка Вас не обходить, бо Ви, бачите, живете в Новому Ульмі, а то, мов, десь далеко в Нью-Йорку, в Філядelfії і т. д. Нехай, мов, самі там над цією «льокального характеру» справою сушать голови. Чи не так?

А де ж, ШПане Редакторе, Ваші читачі? Хіба не в цьому Нью-Йорку, Філядelfії, Буенос-Айресі і т. д.? Я думаю, що Ваші читачі теж хотять знати, що то за справа «льокального характеру».

Правда, вони можуть довідатися піднявши «Свободу» за 22. серпня ц. р. Чи Ви думаєте, що ми можемо переглядати кожен газету і зводити вступ з містом? Нам на це не вистачає часу, бо наших щоденників багато...

Отже пані Єрмоленко нам каже, що, мов, школи і навчання української мови належить до священників. Дуже добре, що згадали про священників. Отож я хочу священників поставити нам у приклад, як треба працювати. Так, священники менше дискутують, а більше працюють. Ви тільки подивіться, які вони побудували модерні школи, щоб тільки діти не втратили свого віровизнання (про мову їм байдуже). Так

Вимовні метаморфози... (Закінчення з 3-ї сторінки)

щезадаких жидів-злочинців. Це дуже присміє явище, і ми щиро вітаємо його. Ці політики кінець-кінцем стали на нашу позицію в оцінці тих негідників. Але нас дивує і смішить їх твердження, що це були не жиди, а москалі чи росіяни жидівського роду! Збувають справу дуже дешевим коштом.

У зв'язку з цією примітивною дешевиною виникає питання: чому панове Ліхтени не застосовують цієї самої методу до всіх інших народів і не вилучають їх злочинців із їх чесної решти. Як подає в своїй статті («УЖ» за 25. листопада ц. р.) д-р П. Турула, п. Ліхтен вважає, що «українці повинні визнати свої помилки в минулому в відношенні до жидів», а ще далі каже, що обов'язком українців є визнати свою вину супроти жидівського народу й засудити антижидівські ексцеси в минулому. Тут д-р Ліхтен, а за ним д-р Кордюк і д-р Турула, мають на увазі українську революцію під проводом Богдана Хмельницького і революцію під проводом Симона Петлюри. Перша революція була відповіддю на польське панування над українським народом, себто була проти польської окупації з усіма її атрибутами, а друга — проти окупації з боку Москви. Було б смішно доказувати, що під час цих революцій усе обійшлося без невинних жертв. Кожна революція повна побічних несправедливостей... А що було під час великої Французької революції?! Та ж там загинули не тільки гран-сіньйори, віконті і всякі ноблі та інші агенти королівської влади, а й сила-силенна невинного народу й в тому числі багато-багато жидів, що давно перед тим уопілі втекли до Франції від еспанської «святої інквізиції». Чи прийшла комусь у голову дика думка вимагати від французького народу, щоб він призначив свою вину за революцію? Така думка приходить панам Ліхтенам та їх підголоскам щодо українського народу.

Треба тверезо дивитися на людей і на їх учинки...»

— мільйонні школи. Бачите, і гроші знайшлися. Що це говорить? Це говорить за те, що вони (священники) не чекають аж те «невмируще» (як висловилося п. Єрмоленко) само якось буде, а роблять те «невмируще». О, вони (священники) не вірять тому «якось», а будують школи, в яких такі ретельно дітей вчать, бо знають: «що навчиш, те і співають будуть».

Пані Єрмоленко думас, що наші церкви навчатимуть дітей української мови. Не зовсім так. Один священник нічого не зробить. Зрештою, багато священників думас про те, щоб були вірні, а якою мовою вони говорять — їм байдуже. Далеко за прикладом не треба ходити. Ось у нас у Філядelfії в деяких церквах вже майже всі діти не говорять по-українськи. Ба навіть в деяких настоятелів онуки теж не розуміють по-українськи. Як же ми можемо покладатися на таких священників?

Очевидно, що Церква видірає чи не найбільшу роль, бо нас усіх об'єднує. Перед престолом святим і священником стоять рядочком гетьманці, республіканці, демократи і... щиро моляться. От тут то з проповідниць священники і мусять закликати парафіян будувати школи з українською викладавочою мовою, і не інакше; бо всі решта — оті суботні, недільні, та інші курси українознавства — є ні більш, ні менш, як соломинка на чужому морі, за яку вхопившись, — ми не втримаємося. Так, без нашої свідомої допомоги Церква не в силі наших дітей зберегти від асиміляції.

Теж саме каже і мій Шановний дискутант п. В. Мацьків (читайте «Свободу» за 8. вересня ц. р.). Він каже, що, мов, нас мури церкви не втримають, якщо ми самі не допоможемо. Цілком справедливо. Але неправдою є, як Ви твердите, що нам американський уряд таких шкіл відкрити не дозволить, бо, мов, він (уряд) має «свої пляни». Дозвольте. Я думаю, що краще турбуватися своїми «плянами», а потім уже чужими. Нам треба використати доброзичливість урядів США і Канади, які навіть просять нас учити свою мову і культуру. А що ж нам це треба? А ми що робимо? Яке ми маємо право в дітей наших відбирати нашу прекрасну, клясичну мову?

Треба пам'ятати, що за нашу мову наша молодь під Крутами билася з московським наїзником. За українську мову життя віддали під Базаром. За українську мову вмирили на брукках Парижу й Амстердаму. За українську мову замордовано наших духовних пастирів. За українську мову нас отруюють — гнали і гонять в Соловки та Казакстани. За українську мову стріляють наших братів і сестер у потилицю, і за українську мову самі стріляються.

Наприклад, коли я приніс свій допис в редакцію «Америка» і просив його надрукувати, то редактор злякано замажав руками: «Що ви, що ви, — каже, — та з українською мовою викладання нам не дозволять, а тому і друкувати не буду.» Мало того, я просив надрукувати як статтю платну і давав 100 доларів, — все ж не надрукували. (До речі, всі ми добре розуміємо, що «з українською мовою викладання» — це значить такі приватні середні школи, які дозволені даною державою, і в яких будуть дві викладачі мови — українська й автохтонна.)

На сторінки «Свободи» я добивався майже рік. Нарешті таки добився, але п. Редактор постарався мою статтю кастрирувати. Ті для нього страшні слова з «українською мовою викладання» він викинув і стаття моя втратила значення, бож українські середні школи є, — тільки спеціально релігійного характеру. Там, правда, є одна лекція української мови, та й її ігнорують.

Ось сестра Емілія бідкається кореспондентів «Свободи», що, мов, через оту одну лекцію української мови діти не одобре вимовляють по-англійськи. Отож, щоб діти добре вимовляли по-англійськи — є передбачення, що і та лекція зникне.

Зовсім відмовилися надрукувати мою статтю, як я уже сказав, «Америка», «Вільне слово», «Прометей», «Батьківщина» та інші. (В зв'язку з тим, що кожна газета має своїх читачів — я розсилав допис в 8 редакцій.) Правда, найперше надрукувала цю статтю «На-

родна воля» та «Українське православне слово», за що їм складаю щирю подяку.

Не відповідає до цього часу і Шкільна рада при УКК, на яку я покладав і покладаю найбільшу надію, бож УКК мусів би такі школи перебрати де юре. В чім же річ?

Нас навчили української мови навчимо ж і ми дітей наших. Тільки не так, як вчимо зараз по якихось пивничках та інших невідповідних мешканнях. І не Івасевої науки, а повної високої української науки, щоб наша молодь була повновартісним амбасадором української справи. Щоб наша молодь, в будь-яких умовах, могла дати теоретично і практично нищівну відповідь будь-якому імперіалізму білому, червоному чи ще якому.

Очевидно, для цього потрібні модерні школи (за які і точиться зараз полеміка). Школи, школи і ще раз школи. Школа, то значить, що ми існуємо. Немає школи — ми зникаємо.

Пам'ятаю, як у 1929 р. вчителька Олена Юрєвна на лекціях української мови і літератури вливала в нас огонь любови до своєї мови. Вона говорила при читанні української літератури: «Ви тільки послушайте, яке прекрасне золоте речення, як воно прегарно звучить — та такого речення ви ніде в чужій літературі не знайдете.» (За любов до своєї мови її окупант замучив в далеких північних снігах).

От цьому і нам треба навчити дітей своїх, а сили учительської, і то прекрасної сили, ми маємо на еміграції досить. Може скажете, ми бідні, не маємо за що побудувати? Неправда. Ми маємо майже кожний із нас власні апартаменти, чи цілі дачі, авта, готівку. Ми маємо такі мільйонерні організації, як український Народний Союз, Український Робітничий Союз, і т. д. А чи вони збудували хоч одну українську школу? Ні. Правда, вони кажуть, що ми, мов, тут тримаємо курси українознавства, що ми приймаємо українську молодь в табори. Так, це правда. Але не забуваймо, що ці діти походять ще з дому; ці діти ще будуть триматися. Але де школи для тих дітей, які вже тут народилися?

Як тільки яке політичне угруповання, чи світська організація ледве організувались і вже, дивись, створили «оселю» (так, гектарів 100-200). Ну, а в оселі для патріотичності посадять Шевченкового дуба, або поставлять пам'ятник, і дозволять дітям таборуватися. А як і в яких умовах діти вчатися української мови — нікого не обходить.

Наприклад, я перепитав уже багато дітей (старших, звичайно), чи знають вони, які Шевченкові твори викинула чи спотворила Москва? Ні, не знають. Як же тоді така дитина буде захищати Шевченка, як самостійника? Хто ж винен у цьому випадку? Ми винні, бо ми мало думаємо і дбаємо про свої школи.

Я одного разу був у «Союзівці» (мільйонера оселя Українського Народного Союзу). Там вечерами влаштовують концерти та різні диспути. І от на одному з таких диспутів д-р Осінчук патріотично проік: «Шановне Панство! Я думаю, що в цій оселі ми ще мусимо побудувати наш український шпиталь.» Це дуже добре, бо це потрібно. Але і школа наша рідна нам потрібна. А чому ж за неї мовчать?

Наші книгарні повні книжок, газет, журналів. Але чим далі коло читачів

меншає і меншає. Ми закликаємо купувати і читати, а навчити своїх дітей читати ці книжки — не спішимось. Хто ж буде купувати книжки і журнали через пару років?

Недавно в газеті «Свобода» один із кореспондентів бідкався і просив передплачувати дитячий журнал «Веселка», бо, мов, інакше він упаде. Так, ясно, що він упаде, бо не буде кому читати. Шановний автор не бачить, що наші діти бігом асимілюються. Навіть американці, зі здивуванням, питають: «Як, ви тільки приїхали з свого краю і вже свою мову забули?» Дехто каже: на що нам учити українську мову — ми не думаємо вертатися. А хіба, як не думаємо вертатися, то зле знати українську мову?

В дискусії на цю тему доводять (наприклад, мій добрий знайомий педагог-інженер В. Б-к), що відкрити такі школи нам не дозволить «термінологія». Ні. Термінологія нам дозволить, а кажете це Ви з практичних причин, бо якщо Ви признаєте, що такі школи потрібні і можливі, то тоді треба жертвувати на неї великі гроші. А тут то їх і шкода.

Наприклад, я говорив на морському пляжі з групою відпочивальників (вбачте, я де тільки кого стріну, так і починаю розмову на тему нашого майбутнього). От і в цьому випадку я звів розмову на школу для наших дітей. Я палко доказував потребу наших приватних шкіл державного типу, щоб наші внуки не втратили своєї мови.

Мене з чемності слухали і в теорії погоджувалися. Раптом один із нашої групи інж. Бе-ч каже: «Так то так, пане, що то буде ще з вашими внуками, якщо підніметься жовта раса — Китай?» Боже мильї! Я довго зі здивування не міг нічого сказати. Та, правда, таких високих політиків є небагато. А такі як М. Стефанів (читай «Свободу» за 29. вересня ц. р.) говорить твердо, що ми такі школи побудувати мусим і можемо. От на таких ми і будем покладати надію. Мусимо, бо нас Мати-Україна послала в світ захищати нашу, нам Богом дану мову, бо захищаючи мову ми захищаємо себе, як націю. А захищати такі можемо. Перевести ж практично це дуже просто. Ось переді мною на столі лежить моя оцадна книжечка. Досить тільки в моїй книжечці зменшити на 4000 і вже українська громада у Філядelfії матиме школу. Очевидно, за 4000 дол. школи не збудуєш. Для цього, наприклад, українська Філядelfія мусить дати 250 національно свідомих родин. От ці 250 родин за яких 8-10 місяців побудують модерну українську середню школу (державного типу), десь на 500-600 дітей та з залогом на 1000 осіб. І ті тисячі (тяжко запрацьовані) ми не викидаємо на вітер; ці тисячі ми лишаємо в спадщину нашим дітям, а крім того оправдаємо наше існування як політичної еміграції перед українською історією.

Очевидно, дехто буде пропонувати ходити з капелюхом і збирати на школу. Шкода часу. З того нічого не вийде. На школу дадуть тільки ті, які свідомі своєї відповідальності перед нашою історією. Ще треба в «пасивних» просити, щоб посилали своїх дітей до школи. І треба просити. Казав наш Франко: «Дупайте цю скалу — нехай ніщо не спить вас»...

Побудувавши такі українські школи по великих містах нашого поселення, (Закінчення на 7-й сторінці)

УВАН відзначила 70-річчя проф. М. Боровського

15. листопада відбулося засідання УВАН (Канада) в УНДомі в Вінніпезі, на якому вшановано ювілей життя й праці проф. Михайла Боровського, секретаря-скарбника УВАН (Канада). Зібрання відкрив проф. Я. Рудницький, складаючи побажання Ювілятові. Д-р М. І. Мандрика подав огляд життя й творчості проф. Боровського. Зачитано характеристику наукової праці Ювілята, що її прислав спеціально на зібрання проф. Іван Розгін з Америки.

Ювілята вітали на зібранні також проф. П. Юзик, пані К. Антонович, пані О. Войченко. Проф. Боровський, дякуючи за вшанування, поділився з приватними своїми спогадами про минуле, співпрацю з визначними українськими й чужинецькими вченими в Чехо-Словаччині, а потім у дальшій еміграції.

Не зважаючи на свій поважний вік, проф. Боровський бере активну участь в українському науковому й громадському житті. Крім довголітнього секретарювання в УВАН у Канаді, він є постійним представником української наукової ради в президії КУК, є головою Інституту Дослідів Волині, професором Українського Технічного Інституту в Нью-Йорку, дійсним членом НТШ, співробітником «Енциклопедії Українознавства», та веде науково-дослідчий приватний садок у Вінніпезі. З багатьох праць, статей, рецензій на увагу заслугове остання з них — «Назви Чорноморського басейну в міжнародній ботанічній термінології», яку читано цього року на міжнародньому конгресі назвознавства в Фльоренції (див. «УВ» ч. 18/1444 за 30. 4. 1961 р., стаття д-ра Г. Наконечної «Українці на міжнародньому конгресі в Італії») і яка тепер знаходиться в друку в науковому збірникові конгресу (в англійській мові). Проф. Боровський є членом українських економічних установ і культурно-освітніх товариств у Канаді.

В. Г. С-р

Читачі пишуть

Пакунки і київська горілка

«Схаменись! Кому готуеш? Той ланцюг, що ти куеш...»

Деякі роки тому на терені Англії серед української спільноти була помітна гістерія з посилкою пачок своїм рідним, що перебувають на окупованій ворогом Україні. До режисерії такої, так би мовити, гуманітарної акції чи не в найбільшій мірі спричинився в той час, та й сьогодні, часопис «Українська думка» — орган Союзу Українців у Великій Британії, подаючи на своїх шпальтах різного роду поради, оголошення і таке інше.

Редактори часопису до того були захоплені таким, як вони висловлюються, «інтересом» (роблячи наголос на «е»), що часом навіть відмовляли вміщенню в часописі таких оголошень, як відносно свята державності, іншого роду академії та імпрез, мотивуючи тим, що оголошення було запізно надіслане, або за браком місця не могли вмістити. А часом давали до зрозуміння, що така імпреза чи академія не відповідає лінії їхньої партії. Всяко буває, і часом з редактором доводиться погодитися, бо редактор є господар свого часопису.

В справі посилки пачок своїм рідним на Україні свого часу була полеміка в Українській пресі. Висловлювалися «за» і «проти». Наводилися різні приклади, робилися обчислення, і кожному було відомо, скільки на такому «інтересі» заробляє редактор часопису і скільки заробляє російський комуністичний уряд, поневоловач нашої батьківщини.

Не зашкодить навести ще раз приклад: власник пакунка, посилаючи крам вартості 50 фунтів стерлінгів, оплачує в середньому 50% мито, цебто 25 фунтів, — підкреслюю, в середньому, бо на більшість краму накладається до 80% мита.

І все ж таки, не дивлячись на ту полеміку, що була в пресі, і на ті колосальні прибутки, що пливають до московської скарбниці, поміняючи все це, майже всі погодилися з тим, що до гуманітарний чин по відношенню до своїх рідних батьків, братів та сестер. І провадити дальшу акцію спротиву щодо посилки пакунків було б навіть протигуманно.

Люди трохи витратилися, саяк так задовольнили потреби своїх рідних, і гістерія, що була набрала великого розмаху пару років тому, зараз вщухає.

Натомість в сучасну пору на овиді появилася гістерія з київською горілкою.

На терені Англії СУБ має досить поважну кількість своїх клубів. Відомо, що це досить корисне і приємне, з чого українська спільнота може лише тішитися та гордитися. Культурний відпочинок після праці належить кожній людині. Тим більше, при клубах відбуваються різного роду зібрання, доповіді, академії. Крім того, — українські школи для дітей. І все це разом узяття досить позитивне та корисне явище.

Але знову ж таки керівники СУБу в цьому випадку на перше місце ставлять «інтерес».

Згідно торговельного договору, уряд Великої Британії імпортував з Росії досить поважну кількість горілки (якщо мені пам'ять не зраджує, — до 2-х мільйонів літрів). В англійських часописах появилася замітка, що кожний пересічний англієць «рашен водка» не купує і пити таку не бажає. Легко догадатися чому, бо англійський робітничий воліє смоктати своє пиво, і до російської горілки ставиться з погордою.

Тим більше, що демпінгові часи вже минули, коли то українське сало в склепах Франції, Англії та інших країнах продавалося за півдаром, тоді як українці мільйонами вмирили з голоду. З таких товарів, як горілка, тютюн, риби, м'ясні вироби московський уряд має до 200% чистого прибутку, і тому українці, купивши пляшку київської горілки в українському клубі, там же платять до московсько-комуністичної скарбниці досить поважні гроші, за які москалі кують ланцюги, в які скована українська нація. Це вже не є гуманітарний вияв по відношенню до своїх рідних. В порівнянні з тим, що на тому заробляє СУВівський клуб, то є мізерний «інтерес».

По англійських крамницях з напоями алькоголю не так легко можна знайти київську чи московську горілку, і, як я вже зазначив, що до 2-х мільйонів літ-

рів, імпортованої з Москви до Англії, горілки лежало на базах, як заморожений товар. І в цей час українські клуби в Манчестері, Лейстері, Коventрі, Дербі, Каннок та інших містах узялися інтенсивно допомагати зреалізувати не ходовий в Англії московський крам. Явище більш як парадоксальне, але в дійсності так є.

Заходячи до вищезгаданих клубів, вам у першу чергу пропонують київську горілку. Мало того, в будь-який час дня і ночі вам можуть доставити таку до вашого мешкання (як кажуть — «це лише для вас по знайомству»). Рекламують на різні лади: пити самим, радять частувати англійців, мовляв, англійці, коли вип'є шклянку київської, то бодай матиме поняття про географічне розположення України.

В клубі гамірно, чадно від тютюну та сопуку алькоголю. Тут же бігають діти, наше підростаюче покоління. Барман (корчмар) на підпитку, наливає собі київської, а своєму співрозмовникові польської вишнівки, виголошуючи при цьому щось подібне до тосту — «Пий, земляче, що там УНРада, вона живе за гроші АКВ, вона нас ніколи не об'єднає. Нас, свідомих українців, натомість київська горілка та польська вишнівка напевно об'єднає».

Ось до прилавку підходить балтієць. Корчмар, в руці з пляшкою київської, притоточився налити шклянку, але балтієць зробив знак рукою, що таку не п'є і при цьому додав: «Я є ворог московського комунізму і для мене було б злочинним підтримувати такий своїми грошми».

Доводилося розмовляти з людьми, що стоять близько до проводу СУБу, в справі такого «інтересу». Відповідають: «Нам потрібні гроші для утримання клубу і провадження культ-освітньої праці».

Коли в першому випадку, з посилкою пакунків, ми ставили на терези «інтерес» і гуманітарність, то у випадку з київською горілкою та проведенням культурно-освітньої праці СУБом, давайте панове, збалансувати аж ніяк неможливо. Тим більше, що такий «інтерес» провадять люди, що називають себе «непомилливими найчистішими націоналістами».

ЕКОНОМІСТ

Пакунки та гроші до ССР

Чи досягається мета поміч нашим близьким та рідним в ССР з висилки пакунків та посилки грошей?

Висновки робіть самі.

Пробувши 25 років під большевицьким ярмом та втрапивши матір в тюрми за листування з закордоном, я ще раз хочу пересвідчитися після 44-річного совєтсько-російського гніту і послати допомогу в тих безпросвітних злиднях. Послала 5 дол. і одержала вдячний лист. Я думаю, що читачів не цікавить, куди гроші вислані і кому вислані, а цікавить, мабуть, яка користь з цієї висилки. Але читачі напевно знають, що окупанта дуже цікавить, насамперед, хто одержувач допомоги і від кого він одержує.

Розповідь життєвий приклад з себе.

Знаходилася проклятуща народобивалка ЧК, ГПУ, НКВД, МГБ, СМЕРШ (нарочито не пишу, яка саме з них, але всі вони мені знайомі за листи і будуть вони катувати людей за, як нам здається, допомогу) в парку одного міста, куди мене покликано між роками 1928-1940, та й питають:

«А чому ви не опишете наше життя і не покличете свого брата повернутися з США назад до ССР?» На моє запи-

Відкритий лист до...

(Закінчення з 6-ї сторінки)

поперше — ми підготуємо наше майбутнє, а подруге — оживимо всі наші українські організації на еміграції: дамо працю своїм учителям, поживимо працю видавництва, книжарні матимуть кому продавати книжки й журнали. Оживуть і наші високі установи, як НТШ, УВАН і т. д. Пам'ятайте, що тільки в школі кується майбутнє. Скликаймо батьків, учителів, священиків та приступаймо до будови. І в цьому нехай нам Бог допоможе.

З правдивою пошаною

Павло ПРИШВИНСЬКИЙ

На наступ ворога супроти українського визвольного фронту відповідаємо ще інтенсивнішою розбудовою вільної української демократичної преси

«Наша преса є виявом волі й творчого, могутнього духу вчорашніх недомучених сталінських, комуністичних рабів підмосковських. А тримається вона на запряцьованих копійках політичної української еміграції, на центрах і пренігах високоідейних і високоморальних, до кінця своєму народові відданих людей.»

І. БАГРЯНИЙ

АНГЛІЯ:	весілля і внесли при тому на Пресовий фонд «УВ».
Галіфакс:	ФРАНЦІЯ:
В. М., П. М., П. П., Слюсарчук, Т. Ф., С. О. — по 5:00:00	Плевако Петро Антонович 30 дол.
П. М., Ж. С. — по 3:00:00	Абрамович П. 5000 фр. фр. (ст.)
М. П., Р. І., М. П., Скок, А. М., Д. М. — по 2:00:00	Боганець І. 5000 -> ->
К. С. — 1:10:00	Зайкевич М. 2000 -> ->
Ч. А., Х. Г., Дмитро, П. М., С. П., Б. І. — по 1:00:00	Швайковський І. 2000 -> ->
С. В., З. І., К. Г., Б. Ф., Микола — по 0:10:00	Давиденко С. 1000 -> ->
й далеко менше.	Сідлер С. 1000 -> ->
	Онишко С. 1000 -> ->
	Шудрик О. 1000 -> ->
	Лук'яненко І. 500 -> ->

Ковентрі:	НІМЕЧЧИНА:
Корицький, Рубан — по 5:00:00	Будяк Михайло 40 нм
Чумаченко, Величко, Коваленко — по 2:00:00	Масло Петро 28 -> ->
Барило — 1:10:00	Гнида Сергій 25 -> ->
Зубенко, Нога, Іванчук, Сидоренко, П. А. — по 1:00:00	Мороз Григорій 20 -> ->
К. О. — 0:15:00	Римаревський В. 18 -> ->
Грохальський, Луняко, Коломієць, Саянок, Романок (один), Романок (другий), о. Сорокопуд, Голенко, Тунік, М. П., Москалюк, Олексій, Кайдан, Мельник, Пасежа, Шевченко, Грешин, Явтушівко — по 0:10:00	Пилипенко Антон 10 -> ->
й далеко менше.	Дяченко Миколай 9 -> ->
	Якименко А. 9 -> ->
	Пані Яценко Варвара 8 -> ->
	Струць Трохим 5,50 -> ->
	Пані Е. С. 5 -> ->
	Вовкодав Федосій 5 -> ->
	Струк Федір 3 -> ->
	Говорун 1,40 нм

З різних міст:	ПІВЕЦІЯ:
Перетятко, ДОБРУС у Лідзі — по 5:00:00	Цвинтарний В. 7,02 корон
Ярмоленко, Бережний — по 4:00:00	БЕЛЬГІЯ:
Хмара — 3:00:00	Ловкало Іван 1000 б. фр.
Денисенко — по 2:08:00	Морочковський В. 652 -> ->
Метюк, Сало — по 2:00:00	Тетяничко Федосій 200 -> ->
Г. П., Бойко, Великодний, о. Дубинівський, Телух, Швець — по 1:00:00	КАНАДА:

Весілля у панства Катерини й Олексія Духніч:	100 дол.
З ініціативи молодого, гості на весіллі склали на Пресовий фонд «УВ» — 4:13:06	Відділ СУЖЕРО в Торонто 50 -> ->
Редакція «УВ» бажає довгого життя, щастя і здоров'я молодим та складає щире спасибі всім тим, які відзначили	Інж. Приходько Микола 6 -> ->
	Скірко К. 5 -> ->
	Артеменко Ф. (збірщик) 5 -> ->
	У. В. 5 -> ->
	М. Л. С. 5 -> ->
	Бордун Стіф 5 -> ->
	Стародуб П. 5 -> ->
	Макогон П. 5 -> ->
	Лебединський П. 5 -> ->
	Чміленко В. 5 -> ->
	Корж В. 5 -> ->
	Келембет Лука 5 -> ->
	Юхименко 5 -> ->
	Сарнавський Петро 3 -> ->
	Шандо П. 2 -> ->
	Жураківський 1,50 -> ->
	Гетьманчук 1 -> ->
	Куц Ф. 1 -> ->
	О. О. 1 -> ->
	В. Ш. 1 -> ->
	Ф. Ф. 1 -> ->
	Мільченко 1 -> ->
	Качевський 1 -> ->
	Скрепіль О. 1 -> ->
	Кармелюк О. 1 -> ->
	Маслівець О. 1 -> ->
	Драпак П. 1 -> ->
	Підгайко О. С. 1 -> ->
	Артеменко Ф. 1 -> ->
	Грибінський Іван 1 -> ->
	Таборовський 1 -> ->
	Андрейко І. 1 -> ->
	Слободян В. 1 -> ->
	Жортеа (Брян) 1 -> ->
	Ізюмський Гр. 1 -> ->
	Брага О. 1 -> ->
	Сачківський 1 -> ->

США:	
Гордієнко Гаврило 12 дол.	
Роботевський Степан 10 -> ->	
Бойко Федір 8 -> ->	
Л. Г. 5 -> ->	
Пані Гаєвська Софія 4 -> ->	
Партикевич П. 3 -> ->	
Хім'як Петро 3 -> ->	
Казідуб Павло 3 -> ->	
Ростун Василь 1 -> ->	
Дмитренко Володимир 0,75 дол.	

Описати вам наші теперішні ціни, то ви все рівно не повірите. Така дешевизна... Дістала Ваші гроші й, ідучи базаром, купила 5 шт. ячоч, пляшку молока дитині, масла 100 гр. та гладуцки ряжанки, а за решту візьму завтра хліб... Про паюсну ікру, то ти просто — насмішниця. Хіба з 4 карб. 50 коп. хтонебудь думатиме про ікру?... Не слід посилати допомогу тим, хто в ній не нуждается...»

Такі листи нас уже не переконують, бо ми забули пережити і перейшли на легковажні думки, посилаючи пакунки нашим близьким; безперечно допомогу їм, але що за цією допомогою криється приречення — Сибір чи смерть, ми вже не усвідомлюємо. Адже одержувач пакунка, безперечно, хоче щось і продати з одержаних речей, щоб мати копійку. А ми з газет, такі совєтських, бачимо, як большевики переслідують «спеку-

Складайте на Пресовий фонд «УВ»!

Збори Англо-Українського Товариства

25. листопада ц. р. в залі Браунз готелю в Лондоні відбулися загальні річні збори Англо-Українського Товариства.

Як відомо, ця англ.-українська установа має за завдання якнайтісніше унапрямувати спільноту дії між українцями і британцями. А зокрема актуальним завданням Товариства — поширювати правильні відомості та здобувати британські симпатії до боротьби українського народу за повернення суверенності української національної держави. Слід відзначити, що в Товаристві згуртовуються українці всіх самостійницьких напрямків і сам факт є основою солідарності та поваги Товариства в очах провідних кругів Вликобританії.

Зборами керувала президія у складі: голови Товариства А. Герберта, заступника голови сот. М. Білого-Карпинця та секретаря Товариства М. Гамілтона. Збори відкрив голова Товариства, вітаючи всіх присутніх та зачитуючи надіслані привітання. Він запропонував для затвердження і доповнення порядку наради, а також зробив внесок вибрати на секретаря зборів К. Зеленка.

На пропозицію голови зборів, усі присутні вшанували одуховителю мовчанкою славу пам'яті усіх українських провідних політиків, що впали жертвами ганебного і підступного московського дусегубства.

Докладні звіти про діяльність Товариства склали: голова Товариства — про загальну діяльність, а М. Гамільтон — за діяльність секретаріату. А. Костюк прочитав фінансовий звіт, а Дж. Грагам виклав детальний звіт про появу першого числа власного часопису Товариства в англійській мові «Вісті АУТ».

Далі звітували поодинокі делегати від відділів. Із звітів було помітне значне покращення праці Товариства в усіх ділянках його життя. Перехідну чашу за найкращу діяльність у минулому році отримав за односторонню згодою зборів відділ у Тодморден. Загальний обмін думок та висловлені побажання дають підставу твердити, що праця Товариства при дальшій і можливо збільшеній участі всіх членів буде і в майбутньому задовільною.

Збори прийняли і затвердили такий склад управи Товариства: президент леді Гескеф; заступники президента — сер Комптон Макенці, леді де Гоутон, Гон, Дж. Б. Сандліандз (лейт.-полк.), Н. Л. Д. МакЛейн (член парламенту), Бернард Вол, сот. М. Білий-Карпинець, мгр. А. Когут; заступники голови — проф. В. Шап, д-р В. Микула, мгр. Д. Бартків, Ч. Г. М. Волворк, Р. В. Данстон, Дж. Р. Браун, інж. В. Олесків, Гон. Дож. Джоліф, Дж. Грагам та Ф. В. Ньюбері. Секретар Товариства — М. Гамільтон; скарбник — Г. Дж. Дакворф, а А. Костюк — заступник скарбника.

Члени Ради: В. Бендер, М. Кюбіт, мгр-П. Цимбалістий, полк. С. Л'Естрейдж, мгр. О. Онисько, полк. сер Р. Сейвері, проф. В. Свобода, мгр. К. Зеленко, майор-ген. Р. Гілтон, інж. Р. Калюжний, І. Крушельницький, проф. В. Василенко, В. Вашкович, пані проф. Д. Гуайт, В. Тимків, інж. І. Р. Гаврих та В. Хом'як.

Цьогорічні збори відзначаються ще однією важливою подією. На зборах був формально проголошений комітет патронату над Товариством у такому складі:

Дж. Г. Р. Роджерс, А. Тілі, А. Ф. Голт, В. Гуїтлок, Дж. МекКен, Н. МакЛейн, лейт.-полк. Дж. К. Кордео, Д. В. Вейд, М. Макміллан, В. Тілінг, сер К. Пікфорт, Е. Тейлор, Д. Гоутон, Л. Лівер, В. Кларк, К. Голіс.

Повище названі послі репрезентують вахляр усіх трьох національних британських партій, а тому вони говорять від опінії всіх парламентарних партій. Ці послі, а їх багато більше, — пішли на зустріч АУТ та заступатимуть його інтереси там, де тільки буде можливість, нагода та доцільність. Разом із тим вони будуть при кожній нагоді допомагати українцям у їхній боротьбі за повернення ні від кого незалежної української національної держави.

Вага Товариства — цієї англо-української інституції, — на цьому терені є величезною. Слід українцям усіх напрямків її дооцінювати та докладати активних зусиль і жертвенности для дальшого закріплення дружби між українцями та британцями.

М. ГАМІЛТОН

ІНФОРМАЦІЯ

Комісія видавничої допомоги праць проф. В. М. Іваниса повідомляє громадянство, що впродовж цього року пощастило частинно перемогти великі фінансові труднощі і видати четвертий том мемуарів «Стежками життя». У цьому, четвертому, томі мемуарів написано про останню збройну боротьбу на Кубані й у Криму; про трагічний кінець цієї боротьби й евакуації козаків та цивільного управління на острів Лемнос в Егейському морі; про розселення далі по Балканських державах (Югославія, Болгарія) й інших країнах; про діяльність кубанських парламентаристів у столицях: Грузії, Туреччині, Югославії, Польщі, Франції й Чехо-Словаччині. Цей том охоплює період від травня 1920 р. по жовтень 1925 року.

Лишається ще видати останній — п'ятий том спогадів за найдовший час буття — майже за 40 років перебування на чужині... П'ятий том присвячений характеристичі української еміграції, а також хронологічне продовження спогадів про наукову діяльність проф. В. М. Іваниса, його праці в українських вищих школах: Українській Господарській Академії (УГА), в Українському Технічно-Господарському Інституті (УТГІ); про довголітнє головування в Союзі Українських Інженерів Емігрантів та педагогічну працю в Українському Рільничому Ліцеї в Черниці біля Львова.

В п'ятому томі описано також життя автора (і йому відомі події) під німецькою окупацією під час другої світової війни, післявоєнний трилітній період життя в нових еміграційних обставинах під скупацією переможців — західних альянтів, ще одну еміграційну подорож за Атлантику і фрагменти з перебування в Канаді.

П'ятий том написаний і готовий до друку, але через вичерпання грошових засобів, і заборгованість за попередні томи, не може бути виданий до друкування. Видання цього, останнього, тому буде дорожче, бо він матиме понад 400 сторінок друку і понад 30 ілюстрацій, а тому передбачається трохи більша його продажна ціна після видання. Автор бажає хоча частинно віддячитися всім тим особам, що дотепер заплатили за вислани їм книжки і пожертвами змогли видати попередні томи мемуарів. За це автор бажає вислати п'ятий том спогадів по дешевшій ціні.

Комісія щиро дякує всім за цю велику допомогу і ще раз звертається з щирим проханням до всіх, хто і цим разом бажає та може допомогти проф. В. М. Іванисові, просимо прислати передплату на п'ятий том спогадів, який передплатою коштуватиме так, як і попередні томи. Після видання ціна буде більша.

Одночасно просимо всіх, хто за одержані книжки не прислав вартості — відіслати ті книжки авторові. З почуттям вдячності надіємося на зрозуміння з нашого громадянства і щирю допомогу.

За Комісією Видавничої Допомоги:

Д-р І. В. САДОВСЬКА-НІТЕФОР
(голова)

І. Т. ДУБИЛКО
(секретар)

Адреса автора:

Prof. V. I w a n y s
134 Dovercourt Rd.
Toronto 3, Ont., Canada

Коротко — з життя на чужині

У США діють тепер 54 українські центральні товариства, що мають більшу чи меншу кількість своїх філіялів у низці міст країни. В громадському житті наших земляків за океаном нема такої ділянки, яка не мала б свого організаційного відповідника. Деякі з цих організацій, наприклад, братські страхові товариства, нараховують десятки тисяч членів; в їхньому розпорядженні майно вартістю десятків мільйонів доларів. Але деякі товариства мають лише по кілька десятків членів, скажімо, Товариство Українських Лісників, Т-во Українських Правників, Об'єднання Американсько-Українських Ветеринарних Лікарів, Товариство Українських Адвокатів тощо. В досить стрункій системі української організованости трапляються і деякі дивовижі. Так, побіч одна однієї існують дві організації, з яких одна має назву: Товариство Української Кооперації, а друга — Товариство Українських Кооператорів. Паралельно існують 6 українських військових ветеранських організацій у Канаді. Інколи одна й та сама людина буває одночасно членом десят-

ка організацій, ба навіть членом їхнього керівництва, що від'ємно відбивається на ефективності громадської праці. Українська прилюдна думка починає звертати щораз пильнішу увагу на ці недоліки і, безумовно, згодом знайде шляхи та засоби, щоб успішно протиставитися цій деякій інфляції української організованости.

Оголошення

У зв'язку з 100-літнім ювілеєм Т. Г. Шевченка відбудеться 26. 12. 1961 р. в Кооператив Голл Соутгет у Брадфордї (Англія) прем'єра

«Назар Стодола»,

драма на три дії.

Початок о 5-й годині вечора.

Квитки при касі по ціні: 0:04:00, 0:03:00, 0:02:06. Для дітей — за півціни.

Запрошуємо все українське громадянство м. Брадфорд та його околиць прибути на Шевченківську прем'єру.

ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ ЮВІЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ в Брадфордї

Пакунки та гроші до СССР

(Закінчення з 7-ї сторінки)

лянтів» закордонними товарами. Можливо лише здогадуватися, як там розстрілюють невинних людей за додатковим введенням смертної кари, про що заговорили й в пресі.

Крім того, яка б не була сутячка з СССР, всі наші невинні одержувачі пакунків стають «ворогами» СССР, а винні тому ми своєю «допомогою».

Отже треба нам над цим нарешті задуматися. Як відомо, наших близьких в 1947 р. вимирло з голоду на Україні більше ніж в проклятих роках 1932-1933. Московський окупант цим не журиться, а навпаки, різними способами намагається нищити українську субстанцію. Тому не прискорюймо нячнення близьких нам нашою «допомогою». Хоч і маємо чим допомогти і жалко наших близьких, які терплять злидні, але серце ще більше болітиме, коли довідаємося, що наша допомога стала передчасною смертю тих, хто ще за своє життя з окупантом змагалися.

Я. С.

Розшуки

Коваленко Марія розшукує односельчан і рідних із села Паркач, повіт Сокаль, які перебували зі мною у Зальцгиттер (Німеччина).

Хто щось знає про їхню долю, або вони самі, прошу писати на таку адресу:

Maria Jaryn, (21a) Bielefeld, am Alten Dreisch 11a.

Українські Вісті

Тижневик політики, культури і громадського життя

РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ

Адреса редакції й адміністрації

„U K R A I N S K I W I S T I“

Neu-Ulm/Donau. Schließfach 32

Місячна передплата «УВ» в Німеччині, включно з пересилкою, коштує 3.50 нм.

Людство під загрозою атомової радіації

(Закінчення з 5-ї сторінки)

самого московського диктатора Хрущова, бо радіоактивні опади можуть отруїти будь-яку частину земної кулі. Та Хрущові, правдоподібно, до цього зовсім байдуже: він напевно міркує, що «після нього — хоч потоп!»

Наслідки московських випробувань найбільш дадуть себе в знаки в наступному році, коли стронцій-90 (а також інший отруйний опад — сезій-137) опадє на землю з снігом та дощами. Таким чином, зимою люди дістануть «гарячий сніг», а навесні — радіоактивний дощ. До речі, стронцій-90 дуже важко виєлімінувати з молока, куди він попадає з пашою корови. Вік цього стронцію, тобто час, коли він розкладається і перестає бути отруйним, триває близько 40 років. Але тому, що молоко дуже важливий складник дитячої дієти, лікарі ще не відважуються усунути його з дитячого меню. Але хто знає: можуть настати такі часи, що і дітям буде заборонено пити молоко. Живемо в вік «цивілізації» й атомової енергії.

З інших шкідливих складників атомової радіації варто ще згадати т. зв. йод-131 та карбон-14. Перший в більшій кількостях спричиняє рак щитовидної залози (особливо в малих дітей). До нашого організму він дістається через траву, тобто в основному через заражене радіоактивними речовинами молоко. На щастя, радіоактивний йод-131 має довжину «життя» всього яких 12 днів, після чого він розкладається і просто зникає. Тому, якщо б цього йоду в молоці було багато, його можна б позбутися за допомогою консервування молока впродовж довшого часу або шляхом спорощування молока.

Нарешті, щодо карбону-14, то його шкідливість полягає в тому, що він входить до складу генів (елементів, які передають спадкові ознаки від покоління до покоління) і таким чином руйнує спадкові ознаки людини, що практично може проявлятися в народженні дегенеративних дітей. Лауреат Нобелівської премії д-р Лінус Павлінг з Каліфорнського університету обрахував, що в наслідок дії карбону-14 з ви-

бухів усіх бомб до 1958 р. в найближчих кількох генераціях буде 100 000 випадків генетичної смерті, не говорячи вже про безліч випадків генетичного каліцтва (хоч, правда, остаточно довести це важко). Карбон-14, який утворюється з повітря азоту за допомогою нейтронів, витворених під час вибуху водневої бомби, розкладається лише впродовж 8 000 років, і тому шкідливість його може тривати весь цей час.

Деякі знавці вважають, що однією з причин, чому московський уряд прислав випробування своїх супермогутніх атомових бомб, полягає, мабуть, у тому, що покищо переважна більшість людства ще невповні усвідомлює згубну дію атомової радіації і тому цей новий злочин Москви проти людства ще не викличе з боку світу такої негативної для СССР реакції, якої можна буде сподіватися пізніше. І Москва справді не помилилася: в Об'єднаних Націях Стівенсон з Царпкіним нібито трохи пересварилися в цій справі. Західна преса сказала пару «терпких слів» на адресу советських «експериментаторів», і на цьому справі фактично замовкла. Більше того: президент Кеннеді недвозначно натякнув, що у зв'язку з советськими експериментами, США, можливо, також і собі відколять подібні експерименти з бомбами в повітрі (мовляв, щоб не відстати від Москви). Іншими словами, людство поставлено і далі під загрозу шкідливих впливів атомової радіації, хоч формально ми ще живемо навіть не в воєнний, а в «мирний» час. Можна тільки уявити, що станеться, коли таки вибухне справжня атомової війна.

Головним засобом протиатомової оборони є спеціально побудовані в землі бомбосховища, хоча треба знати, що навіть звичайні шанці (окопи) глибоко в ріст людини можуть врятувати людину від попечень під час атомового нападу і взагалі ослабити дію радіоактивного проміння приблизно в чотири рази.

Д-р Юл. МОВЧАН